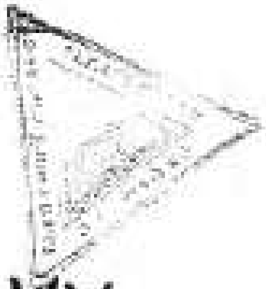

የተሻሻለዉ የ1995 ዓ.ም

የጋምቤላ ሕዝቦች ብሔራዊ ክልላዊ መንግሥት

ሕገ መንግሥት ማሻሻያ አዋጅ

ታህሳስ 9/1995 ዓ.ም
ጋ ም ቤ ላ

አዋጅ ቁጥር 27/1995

በ1995 ዓ/ም የተሻሻለዉ የጋምቤላ ሕዝቦች ብሔራዊ ክልላዊ መንግሥት ሕገ-መንግሥት ማጽደቂያ አዋጅ

በክልሉ ነዋሪ ሕዝብ በስፋትና በዝርዝር ተመክሮበት እስከ አሁን በሥራ ላይ የቆየዉን ሕገ-መንግሥት አሁን በተጨባጭ እየታየ ባለዉ አጠቃላይ ሁኔታ የክልል መንግሥት አሰራርን የሚያስጠብቅ ከፍተኛና ተጠያቂነት በግልፅ በሚያሳይ መልኩ ማሻሻል ተገቢ ሆኖ በመገኘቱ በሥራ ላይ ያለዉ የጋምቤላ ሕዝቦች ብሔራዊ ክልላዊ መንግሥት ሕገ መንግሥት አንቀጽ 108 መሠረት ይህ የተሻሻለዉ የ1994 ዓ.ም የክልሉ ሕገ መንግሥት ማጽደቂያ አዋጅ ታዉጇል።

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ የተሻሻለዉ የ1995 ዓ.ም የጋምቤላ ሕዝቦች ብሔራዊ ክልላዊ መንግሥት ማጽደቂያ አዋጅ ቁጥር 27/1995 ዓ.ም ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. በ1995 ዓ/ም የተሻሻለዉ የ1995 ዓ.ም ሕገ መንግሥት ስለመጽደቁ

በአዋጅ ቁጥር 2/1988 የፀደቀዉ የክልሉ ሕገ መንግሥት ድንጋጌዎች ይዘትና አመጣጥ በስፋት ከታየ በኋላ በ1995 ዓ.ም ተብሎ ተሻሽሎ የወጣዉ የጋምቤላ ሕዝቦች ክልላዊመንግሥት ሕገ መንግሥት በዚህ አዋጅ ፀድቋል።

3. ስለ ነባር ሕጎች ተፈፃሚነት

በሥራ ላይ ያለ ማንኛዉም ነባር ሕግ ከተሻሻለዉ ሕገ መንግሥት ጋር እስካልተቃረነ ድረስ ተፈፃሚነት ይኖረዋል።

4. አዋጁ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ የተሻሻለዉ ሕገ መንግሥት ከዛሬ ታህሳስ 9 ቀን 1995 ዓ.ም ጀምሮ የፀና ይሆናል።

ጋምቤላ ታህሳስ 9 ቀን 1995 ዓ.ም
ኦኬሎ ኛጌሎ
የጋምቤላ ሕዝቦች ክልል ፕሬዚዳንት

የተሻሻለዉ የ1995 ዓ/ም የጋምቤላ ሕዝቦች ብሔረዊ ክልላዊ መንግሥት ሕገ-መንግሥት

መግቢያ

እኛ የጋምቤላ ብሔረሰቦችና ሕዝቦች በሀገራችንና በክልላችን ተንሰራፍቶ የቆየዉን የጭቆና ሥርዓት ሰብዓዊና ዲሞክራሲያዊ መብቶቻችንን አፍኖ በተካሄደ ኢኮኖሚያዊና ማህበራዊ ፖሊሲዎች በመከተል ለድህነትና ለኋላቀርነት ዳርጎን መቆየቱ በማያዳግም ሁኔታ መቀረፍ ያለበት መሆኑን በማመን የራሳችንን ዕድል በራሳችን የመወሰን መብታችንን ተጠቅመን በነፃ ፍላጎታችን በክልላችን የሕግ የበላይነት ለማክበርና ለማስከበር ባለን ጽኑ እምነት ላይ በመመርኮዝ ክልላችንን በጋራ ለመገንባት የሚያስችለን የብሔረሰቦችን ሃይማኖቶች ጠቃሚ ባህሎችና ልምዶች ምንም ልዩነት ሳይደረግባቸዉ እንዲራመዱ ዓላማችን በመሆኑ፣

የክልላችን ሕዝቦች ለረጅም ዓመታት አብረዉና ተሳስረዉ የኖሩና ይህን አብሮ የመኖር ባህልና ልምድ በማጎልበት ለልማታችንና ለእድገታችን በጋራ በጠንካራ መሠረት ላይ በመቆም ወደ ተሻለ የእድገት ጎዳና እንድንመራ ፅኑ እምነት ያለን በመሆኑ፣

እኛ የአኝዋ፣ የኑዌር፣ የመዠንገር፣ የኦፖና የኮሞ ብሔረሰቦች ለተፋጠነ ኢኮኖሚ ዕድገት ለዘላቂ ሠላምና ዲሞክራሲ የምንጠቀመዉ የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክን ሕገ መንግሥት መሠረት ያደረገና የክልላችንን ተጨባጭ ሁኔታዎች ያገናዘበ የክልላችን ሕገ መንግሥት ሊኖረን መሆኑን በሙሉ በመረዳት፣

እስከ አሁን በሥራ ላይ ያለዉን የ1988 ዓ.ም ሕገ መንግሥታችንን አሁን በተጨባጭ እየታየ ባለዉ ሀገራዊ ሁኔታና ክልላዊ ሁኔታ ባገናዘበ መልኩ ግልጽ አሠራርን የሚከተል ለመረጠው ሕዝብ ተጠያቂ የሆነና ብቃት ያለዉ መንግሥታዊ አደረጃጀትን፣ በሚያመላክት መልኩ አግባብ ያሉ ጥልቅ እይታ ተደርጎበት ተሻሽሎ መዉጣት ያለበት መሆኑን በማመን፣

እነሆ ዛሬ ታህሳስ ፬ ቀን 1995 ዓ.ም በጋምቤላ ከተማ ባካሄደዉ የክልሉ ምክር ቤት ፫ኛ መደበኛ ጉባዔ የቀረበዉን የተሻሻለ የክልሉ ሕገ መንግሥት መክረንና በዝርዝር ተወያይተን በሙሉ ድምጽ አጽድቀናል።

ምዕራፍ አንድ

ጠቅላላ ድንጋጌዎች

አንቀጽ 1

የክልሉ መንግሥት ስያሜ

ይህ ሕገ መንግሥት የጋምቤላ ሕዝቦች ብሔራዊ ክልላዊ መንግሥት ዲሞክራሲያዊ አወቃቀርን ይደነግጋል። በዚህም መሠረት የሚቋቋመዉ መንግሥት " የጋምቤላ ሕዝቦች ብሔራዊ ክልላዊ መንግሥት " በሚል ስም ይጠራል።

አንቀጽ 2

የጋምቤላ ሕዝቦች ክልላዊ መንግሥት ክልል ወሰን

የጋምቤላ ሕዝቦች ብሔራዊ ክልላዊ መንግሥት በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 48 ንዑስ አንቀጽ 1/8 በተደነገገዉ መሠረት የጋምቤላ ሕዝቦች ክልል ተብሎ የተጠቀሰዉ ነዉ። በዚህ መሠረት በምሥራቅ ከኦሮሚያ ብሔራዊ ክልል፣ በደቡብ፣ በምዕራብና በሰሜን ምዕራብ ከሱዳን ሪፐብሊክ በሰሜን ከቤንሻንጉል ጉሙዝ ክልል መንግሥት፤ በደቡብና ደቡብ ምሥራቅ ከደቡብ ብሔሮች ብሔረሰቦችና ሕዝቦች ክልል ጋር የሚዋሰነዉ መልክዓ ምድር ነዉ።

አንቀጽ 3

ሰንደቅ ዓላማ

የጋምቤላ ሕዝቦች ብሔራዊ ክልላዊ መንግሥት ሰንደቅ ዓላማ ከላይ ቀይ፣ ከመሐል ነጭና አረንጓዴ፣ ከታች ጥቁር ሆኖ በነጩ ቀለም መሐል ጥቁር ኮከብ ምልክት ያለዉ ነዉ። ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።

አንቀጽ 4

የክልሉ መንግሥት ዓርማ

የጋምቤላ ሕዝቦች ብሔራዊ ክልላዊ መንግሥት ዓርማ በመሐሉ የበቆሎ እሸት፣ በስተቀኝ የተሰቀለ ባህላዊ ከበሮ፣ በስተግራ ዓሣ ያለበት ሆኖ ዙሪያዉ በጥብጣብ የተያዘ የዘንባባ ዝንጣፊዎችን የያዘ ነዉ። ትርጉሙም በሕግ ይወሰናል።

አንቀጽ 5

የክልሉ ብሔራዊ መዝሙር

የጋምቤላ ሕዝቦች ብሔራዊ ክልል የራሱ የሆነ ብሔራዊ መዝሙር ይኖረዋል። የክልሉ መዝሙር የሕገ መንግሥቱ ዓላማዎችንና የክልሉን ሕዝቦች ዲሞክራሲያዊ ሥርዓት፣ አብሮ ለመኖር ያላቸውን እምነት እንዲሁም የወደፊት የጋራ ዕድላቸውን የሚያንፀባርቅ ሆኖ በሕግ ይወሰናል።

አንቀጽ 6

ሥራ ቋንቋ

1. የክልሉ የሥራ ቋንቋ አማርኛ ይሆናል።

2. እንደየብሔረሰቡ ቋንቋዉ የተለያየ ይሁን እንጂ የክልሉ ቋንቋዎች ሁሉ በክልሉ ሕገ መንግሥት እኩል እውቅና ይኖራቸዋል።

3. የክልሉ ብሔር ብሔረሰቦች በራሳቸዉና በፈለጉት ቋንቋ የመማር መብት አላቸዉ

4. በክልሉ የሚገኙ ሕዝቦች በአማርኛ የመማር መብት አላቸዉ።

አንቀጽ 7

ርዕሰ ከተማ

የክልሉ ርዕሰ ከተማ ጋምቤላ ነዉ። ዝርዝሩ በቻርተር ይደነገጋል።

አንቀጽ 8

የጾታ አገላለጽ

በዚህ ሕገ መንግሥት ዉስጥ በወንድ ጾታ የተደነገገዉ የሴቷንም ጾታ ያካትታል።

ምዕራፍ ሁለት

የሕገ መንግሥቱ መሠረታዊ መርሆዎች

አንቀጽ 9

የሕዝቡ ሉዓላዊነት

1. የጋምቤላ ሕዝቦች ብሔራዊ ክልል ሕዝብ የክልሉ ብሔራዊ መንግሥት የበላይነት ሥልጣን ባለቤት ናቸው።

2. የሕዝቡ የበላይነት የሚገለፀው በሚመርጣቸው ተወካዮችና ራሱ በቀጥታ በሚያደርገው ዲሞክራሲያዊ ተሳትፎ ነው።

አንቀጽ 10

የሕገ መንግሥቱ የበላይነት

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት የበላይነት እንደተጠበቀ ሆኖ፣

1. ይህ ሕገ መንግሥት የብሔራዊ ክልሉ የበላይ ሕግ ነው። ማንኛውም ሕግ፣ ልማዳዊ አሠራር፣ እንዲሁም የማንኛውም የመንግሥት አካል ወይም ባለሥልጣን ውሳኔ ከዚህ ሕገ መንግሥት ጋር የሚቃረን ከሆነ ተፈፃሚነት አይኖረውም።

2. ማንኛውም የክልሉ ነዋሪ፣ የመንግሥት አካል፣ የፖለቲካ ድርጅትና ሌሎች ማኅበራት እንዲሁም ባለሥልጣኖቻቸው ሕገ መንግሥቱን የማስከበርና ለሕገ መንግሥቱ ተገዢ የመሆን ኃላፊነት አለባቸው።

3. በዚህ ሕገ መንግሥት ከተደነገገው ውጭ በማንኛውም አኳኋን የመንግሥት ሥልጣን መያዝ የተከለከለ ነው።

አንቀጽ 11

ሰብዓዊና ዲሞክራሲያዊ መብቶች

1. ሰብአዊ መብቶችና ነፃነቶች ከሰው ልጅ በተፈጥሮ የሚመነጭ የማይጣሱና የማይገፈፉ ናቸው።

2. የግለሰቦችና የሕዝቦች ሰብዓዊና ዲሞክራሲያዊ መብቶች የተከበሩ ናቸው።

አንቀጽ 12

የመንግሥትና ሐይማኖት መለያየት

1. መንግሥትና ሃይማኖት የተለያዩ ናቸው።
2. መንግሥታዊ ሃይማኖት አይኖርም።
3. መንግሥት በሃይማኖት ጉዳይ ጣልቃ አይገባም። ሃይማኖት በመንግሥት ጉዳይ ጣልቃ አይገባም።

አንቀጽ 13

የመንግሥት አሠራርና ተጠያቂነት

1. የክልሉ መንግሥት አሠራር ለሕዝብ ግልፅ በሆነ መንገድ መከናወን አለበት።

2. ሕዝቡ በመረጠው ተወካይ ላይ እምነት ባጣ ጊዜ ከቦታው ሊያነሳው ይችላል። ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።

3. ማንኛውም ኃላፊና የሕዝብ ተመራጭ ኃላፊነቱን ሲያጓድል በሕግ ተጠያቂ ይሆናል።

ምዕራፍ ሦስት

መሠረታዊ መብቶችና ነፃነቶች

አንቀጽ 14

ተፈጻሚነትና አተረጓጐም

1. በማንኛውም ደረጃ የሚገኙ የክልሉ መንግሥት የሕግ አውጪ፣ የሕግ አስፈጻሚና የዳኝነት አካላት በዚህ ምዕራፍ የተካተቱትን ድንጋጌዎች የማክበርና የማስከበር ግዴታ አለባቸው።
2. በዚህ ምዕራፍ የተዘረዘሩት መሠረታዊ መብቶችና ነፃነቶች ኢትዮጵያ ከተቀበለቻቸው ዓለም አቀፍ የሰብዓዊ መብቶች ሕጎች፣ ዓለም አቀፍ የሰብዓዊ መብቶች ስምምነቶችና ሰነዶች ጋር በተጣጣመ መንገድ ይተረጐማሉ

ክፍል አንድ

ሰብዓዊ መብቶች

አንቀጽ 15

የሕይወት፣ የአካል ደህንነትና ነፃነት መብት

ማንኛውም ሰው ሰብዓዊ በመሆኑ የማይደፈርና የማይገሰስ በሕይወት የመኖር፣ የአካል ደህንነትና ነፃነት መብት አለው።

አንቀጽ 16

በሕይወት የመኖር መብት

ማንኛውም ሰው በሕይወት የመኖር መብት አለው። ማንኛውም ሰው በሕግ በተደነገገ ከባድ የወንጀል ቅጣት ካልሆነ በስተቀር ሕይወቱን አያጣም።

አንቀጽ 17

የአካል ደህንነት መብት

ማንኛውም ሰው በአካሉ ላይ ጉዳት እንዳይደርስበት የመጠበቅ መብት አለው።

አንቀጽ 18

የነፃነት መብት

1. በሕግ ከተደነገገው ሥርዓት ውጭ ማንኛውም ሰው ነፃነቱን አያጣም።
2. ማንኛውም ሰው በሕግ ከተደነገገው ሥርዓት ውጭ ሊያዝ፣ ክስ ሳይቀርብበት ወይም ሳይፈረድበት ሊታሰር አይችልም።

አንቀጽ 19

ኢ- ሰብዓዊ አያያዝ ስለመከልከሉ

1. ማንኛውም ሰው ጭካኔ ከተሞላበት ኢ-ሰብዓዊ ከሆነ ወይም ክብሩን ከሚያዋርድ አያያዝ ወይም ቅጣት የመጠበቅ መብት አለው።

2. ማንኛውም ሰው በባርነት ወይም በግዴታ አገልጋይነት ሊያዝ አይችልም። ለማንኛውም ዓላማ በሰው የመነገድ ተግባር የተከለከለ ነው።

3. ማንኛውም ሰው በኃይል ተገዶ ወይም ግዴታን ለማሟላት ማንኛውም ሥራ እንዲሠራ ማድረግ የተከለከለ ነው።

4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 3 በኃይል ተገዶ ወይም ግዴታን ለማሟላት የሚለው ሐረግ የሚከተሉትን ሁኔታዎች አይጨምርም።

   (ሀ) ማንኛውም እስረኛ በእስር ላይ ባለበት ጊዜ በሕግ መሠረት እንዲሠራ የተወሰነውን ወይም በገደብ ከእስር ከተለቀቀበት ጊዜ የሚሠራውን ማንኛውንም ሥራ፣

   (ለ) ማንኛውም ወታደራዊ አገልግሎትን ለመስጠት ሕሊናው የማይፈቅድለት ሰው በምትኩ የሚሰጠው አገልግሎት፤

   (ሐ) የማኅበረሰቡን ሕይወት ወይም ደኅንነት የሚያሰጋ የአስቸኳይ ጊዜ ሁኔታ ወይም አደጋ በሚያጋጥምበት ጊዜ የሚሰጥ ማንኛውም አገልግሎት፤

መ/ በሚመለከተው ሕዝብ ፈቃድ፣ በአካባቢው የሚፈፀመውን ማንኛውንም የኢኮኖሚና ማህበራዊ የልማት ሥራ፣

አንቀጽ 20

የተያዘ ሰው መብት

1. ወንጀል ፈጽሟል በመባል የተያዘ ሰው የቀረበበት ክስና ምክንያቱ በዝርዝርና ወዲያውኑ በሚገባው ቋንቋ እንዲነገረው መብት አለው።

2. የተያዘ ሰው ላለመናገር መብት አለው። የሚሰጠው ማንኛውም ቃል ፍርድ ቤት በማስረጃነት ሊቀርብበት እንደሚችል መረዳት በሚችለው ቋንቋ እንደተያዘ ወዲያውኑ ማስገንዘቢያ እንዲሰጠው መብት አለው።

3. የተያዘ ሰው በአርባ ስምንት ሰዓታት ውስጥ ፍርድ ቤት የመቅረብ መብት አለው። ሆኖም ይህ የጊዜ ገደብ ሰውዬው ከተያዘበት ቦታ ወደ አቅራቢያው ፍርድ ቤት ለማምጣት አግባብ ባለው ሁኔታ የሚወሰደውን ጊዜ አይጨምርም። ወዲያውኑ ፍ/ቤት እንደቀረበም በተጠረጠረበት ወንጀል ለመታሰር የሚያበቃ ምክንያት ያለ መሆኑ ተገልጾ እንዲገለጽለት መብት አለው።

4. የያዘው አካል /ፖሊስ/ ወይም የሕግ አስከባሪ በጊዜ ገደቡ መሠረት ፍርድ ቤት በማቅረብ ግለሰቡ የተያዘበትን ምክንያት ካላስረዳ ፍርድ ቤቱ የአካል ነፃነቱን እንዲያስከብርለት የመጠየቅ ሊጣስ የማይችል መብት አለው። ሆኖም ፍትህ እንዳይጓደል ሁኔታው የሚጠይቅ ከሆነ ፍርድ ቤቱ የተያዘው ሰው በጥበቃ ሥር እንዲቆይ ለማዘዝ ወይም ምርመራ ለማካሄድ ተጨማሪ ጊዜ ሲጠይቅ አስፈላጊ በሆነ መጠን ብቻ ሊፈቀድ ይችላል። ፍርድ ቤቱ የሚያስፈልገውን ተጨማሪ የምርመራ ጊዜ ሲወስን ኃላፊ የሆኑት የሕግ አስከባሪ ባለሥልጣናት ምርመራውን አጣርተው የተያዘው ሰው በተቻለ ፍጥነት ፍርድ ቤት እንዲቀርብ ያለውን መብት የሚያስከብር መሆን አለበት።

5. የተያዘ ሰው በራሱ ላይ በማስረጃነት ሊቀርብ የሚችል የእምነት ቃል እንዲሰጥ ወይም ማናቸውንም ማስረጃ እንዲያምን አይገደድም። በማስገደድ የተገኘ ማስረጃ ተቀባይነት አይኖረውም።

6. የተያዘ ሰው በዋስ የመፈታት መብት አለው:: ሆኖም በሕግ በተደነገጉ ልዩ ሁኔታዎች ፍርድ ቤቱ ዋስትና ላለመቀበል ወይም በገደብ መፍታት ጭምር በቂ የሆነ የዋስትና ማረጋገጫ እንዲቀርብ ማዘዝ ይችላል::

አንቀጽ 21

የተከሰሰ ሰው መብት

1. በወንጀል የተከሰሰ ሰው ክስ ከቀረበበት በኋላ ተገቢ በሆነ ጊዜ ውስጥ በመደበኛ ፍርድ ቤት ለሕዝብ ግልጽ በሆነ ችሎት የመሰማት መብት አለው:: የተከራካሪዎቹን የግል ሕይወት፣ የሕዝቡን የሞራል ሁኔታና የሀገሪቱን ደህንነት ለመጠበቅ ሲባል ብቻ ክርክሩ በዝግ ችሎት ሊሰማ ይችላል::

2. ክሱ በቂ በሆነ ዝርዝር እንዲነገረውና ክሱን በጽሑፍ የማግኘት መብት አለው::

3. በፍርድ ሂደት ባለበት ጊዜ በተከሰሰበት ወንጀል እንደ ጥፋተኛ ያለመቆጠር በምስክርነት እንዲቀርብም ያለመገደድ መብት አለው::

4. የተያዘ ሰው የቀረበበትን ማንኛውም ማስረጃ የመመልከት የቀረቡበትንም ምስክር የመጠየቅ ለመከላከል የሚያስችለውን ማስረጃ የማቅረብ ወይም የማስቀረብ እንዲሁም ምስክሮቹ ቀርበው እንዲሰሙለት የመጠየቅ መብት አለው::

5. በመረጠው የሕግ ጠበቃ የመወከል ወይም ጠበቃ ለማቆም አቅም በማጣቱ ፍትሕ ሊጓደል የሚችልበት ሁኔታ ሲያጋጥም ከመንግሥት ጠበቃ የማግኘት መብት አለው::

6. ክርክሩ በሚታይበት ፍርድ ቤት በተሰጠው ትዕዛዝ ወይም ፍርድ ላይ ሥልጣን ላለው ፍ/ቤት ይግባኝ የማቅረብ መብት አለው::

7. የፍርዱ ሂደት በማይገባው ቋንቋ በሚካሄድበት ጊዜ በመንግሥት ወጪ ክርክሩ እንዲተረጐምለት የመጠየቅ መብት አለው::

አንቀጽ 22

በጥበቃ ሥር ያለና በፍርድ የታሰረ ሰዉ መብት

1. በጥበቃ ሥር ያለና በፍርድ የታሰረ ሰዉ ሰብዓዊ ክብሩን በሚጠብቁ ሁኔታዎች የመያዝ መብት አለዉ።

2. ከትዳር ጓደኛዉ፣ ከቅርብ ዘመዶቹ ከሃይማኖት አባቶች ከአማካሪዎቹ፣ ከሐኪሞች ጋር የመገናኘትና እንዲጎበኙት ዕድል የማግኘት መብት አለዉ።

አንቀጽ 23

የወንጀል ሕግ ወደ ኋላ ተመልሶ የማይሰራ ስለመሆኑ

1. ማንኛዉም ሰዉ የወንጀል ክስ ሲቀርብበት የተከሰሰበት ድርጊት በተፈፀመበት ጊዜ ድርጊቱን መፈፀሙ ወይም አለመፈፀሙ ወንጀል መሆኑ በሕግ የተደነገገ ካልሆነ በስተቀር ሊቀጣ አይችልም። እንዲሁም ወንጀሉ በተፈፀመበት ጊዜ ለወንጀሉ ተፈፃሚ ከነበረዉ የቅጣት ጣሪያ በላይ የከበደ ቅጣት በማንኛዉም ሰዉ ላይ አይወሰንም።

2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ቢኖርም ድርጊቱ ከተፈፀመ በኋላ የወጣ ሕግ ለተከሳሹ ወይም ለተቀጣዉ ሰዉ ጠቃሚ ሆኖ ከተገኘ ከድርጊቱ በኋላ የወጣዉ ሕግ ተፈፃሚነት ይኖረዋል።

አንቀጽ 24

በአንድ ወንጀል ድጋሚ ቅጣት ስለመከልከሉ

ማንኛዉም ሰዉ በወንጀል ሕግና ሥነ ሥርዓት መሠረት ተከሶ የመጨረሻ በሆነ ዉሳኔ ጥፋተኛነቱ በተረጋገጠበት ወይም በነፃ በተለቀቀበት ወንጀል እንደገና አይከሰስም ወይም አይቀጣም።

አንቀጽ 25

የክብርና የመልካም ስም መብት

1. ማንኛዉም ሰዉ በማንኛዉም ሥፍራ በሰብዓዊ ፍጡርነቱ እዉቅና የማግኘት መብት አለዉ።

2. ማንኛውም ሰው ሰብዓዊ ክብሩንና መልካም ስሙ የመከበር መብት አለው፡

3. ማንኛውም ሰው የራሱን ስብዕና ከሌሎች ዜጎች መብቶች ጋር በተጣጣመ ሁኔታ በነፃ የማሳደግ መብት አለው፡፡

አንቀጽ 26

የእኩልነት መብት

ሁሉም ሰዎች በሕግ ፊት እኩል ናቸው፡፡ በመካከላቸውም ማንኛውም ዓይነት ልዩነት ሳይደረግ በሕግ እኩል ጥበቃ ይደረግላቸዋል፡፡ በዚህ ረገድ በዘር፣ በብሔር ብሔረሰብ፣ በቀለም፣ በፆታ፣ በቋንቋ ፣ በሃይማኖት፣ በፖለቲካ፣ በማኅበራዊ አመጣጥ በሀብት በትውልድ ወይም በሌላ አቋም ምክንያት ሳይደረግ ሰዎች ሁሉ እኩልና ተጨባጭ የሕግ ዋስትና የማግኘት መብት አላቸው፡፡

አንቀጽ 27

የግል ሕይወት የመከበርና የመጠበቅ መብት

1. ማንኛውም ሰው የግል ሕይወቱና ግላዊነቱ የመከበር መብት አለው፡፡ ይህ መብት መኖሪያ ቤቱ፣ ሰውነቱና ንብረቱ ከመመርመር እንዲሁም በግል ይዞታው ያለ ንብረት የመጠበቅ መብት ያጠቃልላል፡፡

2. ማንኛውም ሰው በግል የሚጽፋቸውና የሚጻጻፋቸው፣ በፖስታ የሚልካቸው ደብዳቤዎች፣ እንዲሁም በቴሌፎን፣ በቴሌኮሙኒኬሽንና በኤሌክትሮኒክስ መሣሪያዎች የሚያደርጋቸው ግንኙነቶች አይደፈሩም፡፡

3. የመንግሥት ባለሥልጣኖች እነዚህን መብቶች የማክበርና የማስከበር ግዴታ አለባቸው፡፡ አስገዳጅ ሁኔታዎች ሲፈጠሩና ብሔራዊ ደህንነትን የሕዝብን ሰላም፣ ወንጀልን በመከላከል፣ ጤናንና የሕዝብን የሞራል ሁኔታ የመጠበቅ ወይም የሌሎችን መብትና ነፃነት በማስከበር ዓላማዎች ላይ በተመሰረቱ ዝርዝር ሕጎች መሠረት ካልሆነ በስተቀር የእነዚህ መብቶች አጠቃቀም ሊገደብ አይችልም፡፡

አንቀጽ 28

የሐይማኖትና የእምነት ነፃነት

1. ማንኛውም ሰው የማሰብ፣ የእምነትና የሐይማኖት ነፃነት አለው። ይህ መብት ማንኛውም ሰው የመረጠው ሃይማኖት ወይም እምነት የመያዝ ወይም የመቀበል፣ የሃይማኖቱንና እምነቱን ለብቻው ወይም ከሌሎች ጋር በመሆን በይፋ ወይም በግል የማምለክ፣ የመከተል፣ የመተግበር፣ የማስተማር ወይም የመግለጽ መብትን ያካትታል።

2. በዚህ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 122 ንዑስ አንቀጽ 2 የተጠቀሰ እንደተጠበቀ ሆኖ የሃይማኖት ተከታዮች ሃይማኖታቸውን ለማስፋፋትና ለማደራጀት የሚያስችላቸው የሃይማኖት ትምህርትንና የአስተዳደር ተቋማትን ለማቋቋም ይችላሉ።

3. ማንኛውም ሰው የሚፈልገውን እምነት ለመያዝ ያለውን ነፃነት በኃይል ወይም በሌላ ሁኔታ በማስገደድ መገደብ ወይም መከልከል አይቻልም።

4. ወላጆችና ሕጋዊ ሞግዚቶች በእምነታቸው መሠረት የሐይማኖታቸውንና የመልካም ሥነ ምግባር ትምህርት በመስጠት ልጆቻቸውን የማሳደግ መብት አላቸው።

5. ሃይማኖትንና እምነትን የመግለጽ መብት ሊገደብ የሚችለው የሕዝብን ደህንነት፣ ሰላም፣ ጤና፣ ትምህርት የሞራል ሁኔታ፣ የሌሎች ዜጎችን መሠረታዊ መብቶች ነፃነቶችና መንግሥት ከሃይማኖት ነፃ መሆኑን ለማረጋገጥ በሚወጡ ሕጎች ይሆናል።

አንቀጽ 29

በሰብዕና ላይ ስለሚፈጸሙ ወንጀሎች

ኢትዮጵያ ባፀደቀቻቸው ዓለም አቀፍ ስምምነቶች እና በሌሎች የኢትዮጵያ ሕጎች በሰው ልጅ ላይ የተፈፀሙ ወንጀሎች ተብለው የተወሰኑትን ወንጀሎች፣ የሰው ዘር የማጥፋት፣ ያለፍርድ የሞት ቅጣት እርምጃ የመውሰድ በአስገዳጅነት ሰውን የመሰወር ወይም ኢሰብዓዊ የድብደባ ድርጊቶችን በፈፀሙ ሰዎች ላይ ክስ ማቅረብ በይርጋ

አይቋረጥም። በሕግ አውጪው ክፍልም ሆነ በማንኛውም የመንግሥት አካል ውሳኔዎች በምሕረት ወይም በይቅርታ አይታለፉም።

ክፍል ሁለት
ዲሞክራሲያዊ መብቶች

አንቀጽ 30
የአመለካከት እና ሃሳብን በነፃ የመያዝና የመግለጽ መብት

1. ማንኛውም ሰው ያለማንም ጣልቃ ገብነት የመሰለውን አመለካከት መያዝ ይችላል።

2. ማንኛውም ሰው ያለማንም ጣልቃ ገብነት ሃሳቡን የመግለጽ ነጻነት አለው። ይህ ነጻነት በሀገር ውስጥም ሆነ ከሀገር ውጭ ወሰን ሳይደረግበት በቃልም ሆነ በጽሑፍ ወይም በሕትመት በሥነ ጥበብ መልክ ወይም በመረጠው በማንኛውም የማሰራጫ ዘዴ፣ ማንኛውንም ዓይነት መረጃና ሃሳብ የመሰብሰብ፣ የመቀበል የማሰራጨት ነጻነቶችን ያካትታል።

3. የፕሬስና የሌሎች መገናኛ ብዙሃን እንዲሁም የሥነ ጥበብ ፈጠራ ነጻነት ተረጋግጧል። የፕሬስ ነጻነት በተለይ የሚከተሉትን መብቶች ያጠቃልላል፤

    ሀ/ የቅድሚያ ምርመራ በማንኛውም መልኩ የተከለከለ መሆኑን፣

    ለ/ የሕዝብን ጥቅም የሚመለከት መረጃ የማግኘት እድልን።

4. ለዲሞክራሲያዊ ሥርዓት አስፈላጊ የሆኑ መረጃዎች፣ ሃሳቦችና አመለካከቶች በነፃ መንሸራሸራቸውን ለማረጋገጥ ሲባል ፕሬስ በተቋምነቱ የአሠራር ነፃነትና የተለያዩ አስተያየቶችን የማስተናገድ ችሎታ እንዲኖረው የሕግ ጥበቃ ይደረግለታል።

5. በክልሉ መንግሥት ገንዘብ የሚካሄድ ወይም በመንግሥት ቁጥጥር ሥር ያለ

መገናኛ ብዙኃን የተለያዩ አስተያየቶችን ለማስተናገድ በሚያስችለዉ ሁኔታ እንዲመራ ይደረጋል።

6. እነዚህ መብቶች ገደብ ሊጣልባቸዉ የሚችለዉ የሃሳብና መረጃ የማግኘት ነፃነት በአስተሳሰቡ ይዘትና ሊያስከትል በሚችለዉ አስተሳሰባዊ ዉጤት ሊገታ አይገባዉም በሚል መርህ ላይ ተመስርተዉ በሚወጡ ሕጎች ብቻ ይሆናል። የወጣቶችን ደህንነት፣ የሰዉን ክብርና መልካም ስም ለመጠበቅ ሲባል ሕጋዊ ሥርዓቶች በእነዚህ መብቶች ላይ ሊደነገጉ ይችላሉ። የጦርነት ቅስቀሳዎች እንዲሁም ሰብዓዊ ክብርን የሚነኩ የአደባባይ መግለጫዎች በሕግ የሚከለከሉ ይሆናሉ።

7. ማንኛዉም ዜጋ ከላይ ለተጠቀሱት መብቶች አጠቃቀም ረገድ የሚጣሉ ሕጋዊ ገደቦች ጥሰት ከተገኘ በሕግ ተጠያቂ ይሆናል።

አንቀጽ 31

የመሰብሰብ፣ ሠላማዊ ሰልፍ የማድረግ ነፃነትና አቤቱታ የማቅረብ መብት

1. ማንኛዉም ሰዉ ከሌሎች ጋር በመሆን መሣሪያ ሳይዝ በሠላም የመሰብሰብ፣ ሠላማዊ ሰልፍ የማድረግ ነፃነትና አቤቱታ የማቅረብ መብት አለዉ። ከቤት ዉጭ የሚደረጉ ስብሰባዎችና ሠላማዊ ሰልፎች በሚንቀሳቀሱባቸዉ ቦታዎች በሕዝብ እንቅስቃሴ ላይ ችግር እንዳይፈጥሩ ለማድረግ ወይም በመካሄድ ላይ ያለ ስብሰባ ወይም ሠላማዊ ሠልፍ ሠላምን፣ ዲሞክራሲያዊ መብቶችንና የሕዝብን የሞራል ሁኔታ እንዳይጥስ ለማስጠበቅ አግባብነት ያላቸዉ ሥርዓቶች ሊደነገጉ ይችላሉ።

2. ይህ መብት የወጣቶችን ደህንነት የሰዉን ክብርና መልካም ስም ለመጠበቅ የጦርነት ቅስቀሳዎች እንዲሁም ሰብዓዊ ክብርን የሚነኩ የአደባባይ መግለጫዎችን ለመከላከል ሲባል በሚወጡ ሕጎች መሠረት ተጠያቂ ከመሆን አያድንም።

አንቀጽ 32

የመደራጀት መብት

ማንኛዉ ሰዉ ለማንኛዉም ዓላማ በማህበር የመደራጀት መብት አለዉ። ሆኖም አግባብ ያለዉን ሕግ በመጣስ ወይም ሕገ መንግሥታዊ ሥርዓቱን በሕገ ወጥ መንገድ ለማፍረስ የተመሰረቱ ወይም የተጠቀሱትን ተግባራት የሚያራምዱ ድርጅቶች የተከለከሉ ይሆናሉ።

አንቀጽ 33

የመዘዋወር ነፃነትና የመኖሪያ ቦታ የመመስረት መብት

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 32 የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ማንኛዉም የክልሉ ነዋሪ ወይም በሕጋዊ መንገድ በክልሉ ዉስጥ የሚገኝ ሰዉ በመረጠዉ የክልሉ አካባቢ የመዘዋወርና የመኖሪያ ቦታ የመመስረት፣ ሠርቶ የመኖር፣ ሀብትና ንብረት የማፍራት፣ የመሸጥ እንዲሁም በፈለገ ጊዜ ከክልሉ የመዉጣት መብት አለዉ።

አንቀጽ 34

የመሥራት መብት

የክልሉን የሥራ ቋንቋ የሚያዉቅ ማንኛዉም ኢትዮጵያዊ በማንኛዉም የክልሉ መንግሥታዊ ሥራዎች ተቀጥሮ ወይም ተመድቦ የመሥራት መብት አለዉ።

አንቀጽ 35

የጋብቻ የግልና የቤተሰብ መብቶች

1. በሕግ ከተወሰነዉ የጋብቻ ዕድሜ የደረሱ ወንዶችና ሴቶች ዘር፣ ብሔር፣ ብሔረሰብ፣ ሃይማኖት ወይም በሌሎች ምክንያቶች ልዩነት ሳይደረግባቸዉ የማግባትና ቤተሰብ የመመሥረት መብት አላቸዉ። በጋብቻ አፈጻጸም፣ በጋብቻ ዘመንና በፍቺ ጊዜ እኩል መብት አላቸዉ። የፍቺ ጊዜ የልጆች መብትና ጥቅም እንዲከበር የሚያደርጉ የሕግ ድንጋጌዎች ይወጣሉ።

2. ጋብቻ በተጋቢዎች ነፃና ሙሉ ፈቃደኝነት ላይ ብቻ ይመሰረታል።

3. ቤተሰብ የኅብረተሰብ የተፈጥሮ መሠረታዊ መነሻ ነዉ። ስለሆነም ከኅብረተሰቡና ከመንግሥት ጥበቃ የማግኘት መብት አለዉ።

4. በሕግ በተለይ በሚዘረዘረዉ መሠረት በሃይማኖት፣ በባህልና በሕግ ሥርዓቶች ላይ ተመስርተዉ ለሚፈጸሙ ጋብቻዎች እዉቅና የሚሰጥ ሕግ ሊወጣ ይችላል።

5. ይህ ሕገ መንግሥት የግልና የቤተሰብ ሕግን በተመለከተ በተከራካሪዎች ፈቃድ በሃይማኖቶች ወይም በባህሎች ሕጎች መሠረት መዳኘትን አይከለክልም። ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።

አንቀጽ 35
የሴቶች መብት

1. ሴቶች ይህ ሕገ-መንግሥት በአረጋገጣቸዉ መብቶችና ጥበቃዎች በመጠቀም ረገድ ከወንዶች ጋር እኩል መብት አላቸዉ።

2. ሴቶች በዚህ ሕገ መንግሥት በተደነገገዉ መሠረት በጋብቻ ከወንዶች ጋር እኩል መብት አላቸዉ።

3. ሴቶች በዘመናትና በልዩነት ሲታዩ በመቆየታቸዉ ምክንያት የደረሰባቸዉን የታሪክ ጠባሳ ከግምት ዉስጥ በማስገባት ይኸዉ የታሪክ ጠባሳ እንዲታረምላቸዉ በተጨማሪ የድጋፍ እርምጃዎች ተጠቃሚ የመሆን መብት አላቸዉ። በዚህ ረገድ የሚወሰዱት እርምጃዎች ዓላማ በፖለቲካዊ፣ በማህበራዊና በኢኮኖሚያዊ እንዲሁም በመንግሥታዊና በግል ተቋማት ዉስጥ ሴቶች ከወንዶች በእኩልነት ተወዳዳሪና ተሳታፊ እንዲሆኑ ለማድረግ እንዲቻል ልዩ ትኩረት ለመስጠት ነዉ።

4. ሴቶች ከጎጂ ልማድ ተፅዕኖ ለመላቀቅ ያላቸዉን መብት መንግሥት ማስከበር አለበት። ሴቶችን የሚጨቁኑና በአካላቸዉ ወይም በአዕምሮአቸዉ ላይ ጉዳት የሚያስከትሉ ሕጎች፣ ወጎችና ልማዶች የተከለከሉ ናቸዉ።

5. ሴቶች የቅጥር፣ የሥራ ዕድገት፣ የእኩል ክፍያና ጡረታን የማስተላለፍ እኩል መብት አላቸዉ።

6. በመንግሥት መሥሪያ ቤቶች ወይም በግል ድርጅት ተቀጥረዉ የሚሰሩ ሴቶች፣

ሀ/ የወሊድ ፈቃድ ከሙሉ የደመወዝ ክፍያ ጋር የማግኘት መብት አላቸው። የወሊድ ፈቃድ ርዝመት ሴቷ የምትሰራን ሥራ ሁኔታ፣ የሴቷን ጤንነት፣ የሕፃኑንና የቤተሰቡን ደህንነት ግምት ውስጥ በማስገባት በሕግ ይወሰናል።

ለ/ የወሊድ ፈቃድ በሕግ በሚወሰነው መሠረት ከሙሉ የደመወዝ ክፍያ ጋር የሚሰጥ የእርግዝና ፈቃድ ሊጨምር ይችላል።

7. ሴቶች በእርግዝናና በወሊድ ምክንያት የሚደርስባቸውን ጉዳት ለመከላከልና ጤንነታቸውን ለመጠበቅ የሚያስችል የቤተሰብ ምጣኔ ትምህርት፣ መረጃና አቅም የማግኘት መብት አላቸው።

8. ሴቶች ንብረት የማፍራት፣ የማስተዳደር፣ የመቆጣጠር፣ የመጠቀምና የማስተላለፍ መብት አላቸው። በተለይ መሬትን በመጠቀም፣ የማስተላለፍ፣ የማስተዳደርና በመቆጣጠር ረገድ ከወንዶች ጋር እኩል መብት አላቸው። እንዲሁም ውርስን በሚመለከት በእኩልነት የመታየት መብት አላቸው።

9. ሴቶች በብሔራዊ ክልሉ የልማት ፖሊሲዎች፣ ዕቅዶችና ፕሮጀክቶች ዝግጅትና አፈጻጸም በተለይ የሴቶችን ጥቅም በሚነኩ ፕሮጀክቶች ላይ ሃሳባቸውን በተሟላ ሁኔታ እንዲሰጡ የመጠየቅ መብት አላቸው።

አንቀጽ 37
የሕፃናት መብት

1. ማንኛውም ሕፃን የሚከተሉት መብቶች አሉት።

ሀ/ በሕይወት የመኖር፣

ለ/ ስምና ዜግነት የማግኘት፣

ሐ/ ወላጆቹን ወይም በሕግ የማሳደግ መብት ያላቸውን ሰዎች የማወቅና የእነሱንም እንክብካቤ የማግኘት፣

መ/ ጉልበቱን ከሚበዘብዙ ሥራዎች የመጠበቅ፣ በትምህርቱ፣ በጤናዉና በደህንነቱ ላይ ጉዳት የሚያደርሱ ሥራዎችን እንዲሰራ ያለመገደድ ወይም ከመሥራት የመጠበቅ፤

ሠ/ በትምህርት ቤቶች ወይም በሕፃናት ማሳደጊያ ተቋሞች ዉስጥ በአካሉ ላይ ከሚፈፀም ወይም ከጭካኔና ኢሰብዓዊ ከሆነ ቅጣት ነፃ የመሆን፡፡

2. ሕፃናትን የሚመለከቱ እርምጃዎች በሚወሰዱበት ጊዜ ከመንግሥታዊ ወይም በግል የበጎ አድራጎት ተቋሞች፣ በፍርድ ቤቶች፣ በአስተዳደር ባለሥልጣኖች ወይም በሕግ አዉጭ አካላት የሕፃናት ደህንነት በቀዳሚነት መታሰብ አለበት፡፡

3. ወጣት አጥፊዎች፣ በማረሚያ ወይም በማቋቋሚያ ተቋሞች የሚገኙ በመንግሥት እርዳታ የሚያድጉ ወጣቶች በመንግሥት ወይም የግል እጓለማዉታን ተቋሞች የሚገኙ ወጣቶች ከአዋቂዎች ተለይተዉ መያዝ አለባቸዉ፡፡

4. ከጋብቻ ዉጭ የተወለዱ ሕፃናት በጋብቻ ከተወለዱ ሕፃናት እኩል መብት አላቸዉ፡፡

5. መንግሥት ለእጓለማዉታን ልዩ ጥበቃ ያደርግላቸዋል፡፡ በጉዲፈቻ የሚያድጉበትን ሥርዓት የሚያመቻቹና የሚያስፋፉ እንዲሁም ደህንነታቸዉንና ትምህርታቸዉን የሚያራምዱ ተቋሞች እንዲመሠረቱ ያበረታታል፡፡

አንቀጽ 38
ፍትህ የማግኘት መብት

1. ማንኛዉም ሰዉ በፍርድ ሊወሰን የሚገባዉን ጉዳይ ለፍርድ ቤት ወይም ለሌላ በሕግ የዳኝነት ሥልጣን ለተሰጠዉ አካል የማቅረብና ዉሳኔ ወይም ፍርድ የማግኘት መብት አለዉ፡፡

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 የተመለከተዉ ዉሳኔ ወይም ፍርድ፣

ሀ/ ማንኛውም ማህበር የአባላቱን የጋራ ወይም የግል ጥቅም በመጠበቅ፣

ለ/ ማንኛውም ቡድን ወይም ተመሣሣይ ጥቅም ያላቸውን ሰዎች የሚወክል ማህበር ወይም የቡድን አባል የመጠበቅና የማግኘት መብት አለው።

አንቀጽ 39

የጋምቤላ ብሄር ብሄረሰቦችና ሕዝቦች መብቶች

የጋምቤላ ብሄር ብሄረሰቦችና ብሔራዊ ክልል ሕዝብ በኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ መንግሥት የራሱን ዕድል በራሱ የመወሰን እስከ መገንጠል ያለው መብቱ በማናቸውም መልኩ ያለገደብ የተጠበቀ ነው። በዚህም መሠረት የብሔራዊ ክልሉ ሕዝብ፣

1 የራሱን ብሔራዊ ማንነት የመጠበቅና የማስከበር፣ ቅርሱንና ታሪኩን የመንከባከብና የማበልጸግ እንዲሁም በቋንቋው የመጠቀም፣ ቋንቋውን የማሳደግ፣ ባህሉን የመግለጽ የማዳበርና የማስፋፋት መብት አለው።

2 በራሱ መልክዓ ምድራዊ ክልል ውስጥ የራሱን ዕድል በራሱ የመወሰን፣ ራሱን በራሱ የማስተዳደርና እንዲሁም በፌደራሉ መንግሥት ውስጥ በትክክል፣ እኩልነት በሰፈነበት ተገቢና ፍትሃዊ በሆነ የውክልና አግባብ ውጤታማ ተሳትፎ የማድረግ መብት አለው።

3 የጋምቤላ ሕዝቦች ብሔራዊ ክልል ሕዝብ ራሱን በራሱ የማስተዳደር መብት ሕዝቡ በሰፈረበት መልክዓ ምድር ራሱን የሚያስተዳድርበት መንግሥታዊ ተቋማት የማቋቋምና በፌደራል መንግሥቱ አስተዳደሮች ውስጥ ሚዛናዊ ውክልና የማግኘት መብት አለው።

4 በዚህ አንቀጽ ከንዑስ አንቀጽ 1 እስከ 3 የተጠቀሱት መብቶች ታግዶ ተረግጦ ወይም ተሸራርፎ ብሎ ባመነበትና እንዲሁም በአንድነት ሥር ሆኖ ሊያስተካክላቸው ባልቻለበት ጊዜ የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 39 በተደነገገው መሠረት የራሱን እድል በራሱ የመወሰን መብት እስከ መገንጠል ድረስ ተግባራዊ ያደርጋል።

5. የራስን ዕድል በራስ የመወሰን እስከ መገንጠል ድረስ ያለዉ መብት በሥራ ላይ የሚዉለዉ፤

   ሀ/ የመገንጠሉ ጥያቄ በክልል ምክር ቤቱ በሁለት ሶስተኛ ድምጽ ድጋፍ ተቀባይነት ማግኘቱ ሲረጋገጥ፣

   ለ/ የክልሉ ምክር ቤት የመገንጠል ዉሳኔዉ በደረሰበት በሶስት ዓመታት ጊዜ ዉስጥ የፌዴራሉ መንግሥት ሕዝበ ዉሳኔ ሲያደራጅ፣

   ሐ/ የመገንጠሉ ጥያቄ በሕዝበ ዉሳኔዉ በአብላጫዉ ድምጽ ሲደገፍ፣

   መ/ የፌዴራሉ መንግሥት መገንጠሉን ለመረጠዉ ብሔር ብሔረሰብ ወይም ሕዝብ ምክር ቤት ሥልጣኑን ሲያስረክብና፣

   ሠ/ በሕግ በሚወሰነዉ መሠረት የንብረት ክፍፍል ሲደረግ ነዉ።

6. በዚህ ሕገ መንግሥት ዉስጥ ብሔር ብሔረሰብ ወይም ሕዝብ ማለት ቀጥሎ የተዘረዘሩትን ባህሪያት የሚያሳይ ማህበረሰብ ነዉ። ሰፋ ያለ የጋራ ጠባይ የሚያንጸባርቅ ባህል ወይም ተመሳሳይ ልምዶች ያላቸዉ፣ ሊግባቡበት የሚችሉበት የጋራ ቋንቋ ያላቸዉ የጋራ ወይም የተዛመደ ሕልዉና አለን ብለዉ የሚያምኑና የሥነ ልቦና አንድነት ያላቸዉና በአብዛኛዉ በተያያዘ መልክዓ ምድር የሚኖሩ ናቸዉ።

አንቀጽ 40

የንብረት መብት

1. በክልሉ ዉስጥና ዉጭ የሚኖር ማንኛዉም ኢትዮጵያዊ የግል ንብረት ባለቤት መሆን ያከብርለታል። ይህ መብት የሕዝብን ጥቅም ለመጠበቅ በሌላ ሁኔታ በሕግ እስካልተወሰነ ድረስ ንብረት የመያዝና በንብረት የመጠቀም ወይም የሌሎች መብቶች እስካልተቃረነ ድረስ ንብረት የመሸጥ፣ የማዉረስ ወይም በሌላ መንገድ የማስተላለፍ መብቶችን ያካትታል።

2. ለዚህ አንቀጽ አላማ የግል ንብረት ማለት በክልሉ ዉስጥና ከክልሉ ዉጭ የሚኖር ማንኛዉም ኢትዮጵያዊ ወይም ሕጋዊ ሰዉነት በሕግ የተሰጣቸዉ አገር

እቶፍ ወይም ሕጋዊ ማህበሮች ወይም እንግዳ ባላቸዉ ሁኔታዎች በሕግ በተለይ በጋራ የንብረት ባለቤቶች እንዲሆኑ የተፈቀደላቸዉ ማህበረሰቦች፣ በጉልበታቸዉ፣ በፈጠራ ችሎታቸዉ ወይም በካፒታላቸዉ የአፈሩት ተጨባጭ የሆነና የተጨባጭነት ጠባይ ባይኖረዉ ዋጋ ያለዉ ዉጤት ነዉ።

የገጠርም ሆነ የከተማ መሬትና የተፈጥሮ ሀብት ባለቤትነት መብት
የመንግሥትና የሕዝብ ብቻ ነዉ።መሬት የማይሸጥ የማይለወጥ የክልሉ የሕዝብ የጋራ ንብረት ነዉ።

4. የክልሉ አርሶ አደሮች መሬት በነፃ የማግኘትና ከመሬታቸዉ ያለመፈናቀል መብታቸዉ የተከበረ ነዉ። አፈፃፀሙ በሕግ ይወሰናል።

5. በክልሉ የሚገኙ አርብቶ አደሮች ለግጦሽም ሆነ ለእርሻ የሚጠቀሙበት መሬት በነፃ የማግኘት፣ የመጠቀምና ከመሬታቸዉ ያለመፈናቀል መብት አላቸዉ። አፈፃፀሙ በሕግ ይወሰናል።

6. የመሬት ባለቤትነት የሕዝብ መሆኑ እንደተጠበቀ ሆኖ የክልሉ መንግሥት ለግል ባለሀብቶች በሕግ በሚወሰን ክፍያ በመሬት የመጠቀም መብታቸዉን ያስከብርላቸዋል። ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።

7. በክልሉ ዉስጥና ከክልሉ ዉጭ የሚኖር ማንኛዉም ኢትዮጵያዊ በጉልበቱ ወይም በገንዘቡ በመሬት ላይ የሚገነባዉ ቋሚ ንብረት ወይም ለሚያደርገዉ ቋሚ መሻሻል ሙሉ መብት አለዉ። ይህም መብት የመሸጥ፣ የመለወጥ፣ የማዉረስ፣ የመሬት ተጠቃሚነቱ ሲቋረጥ ደግሞ ንብረቱን የማንሳት፣ ባለቤትነቱን የማዛወር ወይም የካሳ ክፍያ የመጠየቅ መብቶችን ያካትታል። ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።

8. የግል ንብረት ባለቤትነት መብት እንደተጠበቀ ሆኖ የክልሉ መንግሥት ለሕዝብ ጥቅም አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘዉ ተመጣጣኝ ካሳ በቅድሚያ በመክፈል የግል ንብረትን ለመዉሰድ ይችላል።

አንቀጽ 41

የኢኮኖሚ፣ የማህበራዊና የባህል መብቶች

1. የክልሉ ነዋሪ የሆነ ወይም በክልሉ ዉስጥ ለመኖር የሚፈልግ ማንኛዉም ኢትዮጵያዊ በክልሉ ዉስጥ በማንኛዉም የኢኮኖሚ እንቅስቃሴ የመሰማራትና ለመተዳደሪያዉ የመረጠዉን ሥራ የመሥራት መብት አለዉ።

2. ማንኛዉም የክልሉ ነዋሪ መተዳደሪያዉን፣ ሥራዉንና ሙያዉን የመምረጥ መብት አለዉ።

3. የክልሉ ነዋሪዎች ሁሉ በመንግሥት ገንዘብ በሚካሄዱ ማህበራዊ አገልግሎቶች በእኩልነት የመጠቀም መብት አላቸዉ።

4. የክልሉ መንግሥት የጤና፣ የትምህርትና ሌሎች ማህበራዊ አገልግሎቶችን ለሕዝብ ለማቅረብ በየጊዜዉ እየጨመረ የሚሄድ ሀብት ይመድባል።

5. የክልሉ መንግሥት የአካልና የአዕምሮ ጉዳተኞችን፣ አረጋዊያንና ያለወላጅ ወይም ያለአሳዳጊ የቀሩ ሕፃናትን ለማቋቋምና ለመርዳት የክልሉ ኢኮኖሚ አቅም በፈቀደዉ ደረጃ እንክብካቤ ያደርጋል።

6. የክልሉ መንግሥት ለሥራ አጦችና ለችግረኞች ሥራ ለመፍጠር የሚያስችል ፖሊሲ ይከተላል፤ እንዲሁም በሚያካሂደዉ የሥራ ዘርፍ ዉስጥ የሥራ ዕድል ለመፍጠር የሥራ ፕሮግራሞችን ያወጣል፤ ፕሮጀክቶችን ያካሂዳል።

7. የክልሉ መንግሥት የክልሉ ነዋሪዎች ጠቃሚ ሥራ የማግኘት ዕድላቸዉ እየሰፋ እንዲሄድ ለማድረግ አስፈላጊ እርምጃዎችን ይወስዳል።

8. ገበሬዎች እና አርብቶ - አደሮች በየጊዜዉ እየተሻሻለ የሚሄድ ኑሮ ለመኖር የሚያስችላቸዉንና ለብሔራዊ ሀብት ካደረጉት የማምረት አስተዋጽኦ ጋር ተመጣጣኝ የሆነ ተገቢ ዋጋ ለምርት ዉጤታቸዉ የማግኘት መብት አላቸዉ። የክልሉ መንግሥት የኢኮኖሚና ማህበራዊ ልማት ፖሊሲዎችን በሚቀይስበት ጊዜ በዚህ ዓላማ መመራት አለበት።

9. የክልሉ መንግሥት የባህልና የታሪክ ቅርሶችን የመንከባከብና ለሥነ ጥበብና ለስፖርት መስፋፋት አስተዋጽኦ የማድረግ ኃላፊነት አለበት።

አንቀጽ 42
የሠራተኞች መብት

1. የፋብሪካና የአገልግሎት ሠራተኞች፣ የእርሻ ሠራተኞች፣ ገበሬዎችና ሌሎች የገጠር ሠራተኞች ከተወሰነ የኃላፊነት ደረጃ በታች ያሉና የሥራው ጠባይ የሚፈቅድላቸው የመንግሥት ሠራተኞች፦

    ሀ/ የሥራና የኢኮኖሚ ሁኔታዎቻቸውን ለማሻሻል በማኅበር የመደራጀት መብት አላቸው። ይህ መብት የሠራተኛ ማኅበራትና ሌሎች ማኅበራትን የማደራጀት ከአሰሪዎችና ጥቅሞቻቸውን ከሚነኩ ሌሎች ድርጅቶች ጋር የመደራደር መብቶችን ያካትታል።

    ለ/ ከዚህ በላይ ንዑስ አንቀጽ ሥር የተመለከቱት የሠራተኛ ክፍሎች ሥራ ማቆምን ጨምሮ ቅሬታ ለማሰማት መብት አላቸው።

    ሐ/ ከፍ ብሎ በፊደል ተራ ቁጥሮች ሀ እና ለ መሠረት እውቅና ያገኙት መብቶች ለመጠቀም የሚችሉት የመንግሥት ሠራተኞች በሕግ ይወሰናሉ።

    መ/ ሴት ሠራተኞችለተመሳሳይ ሥራ ተመሳሳይ ክፍያ የማግኘት መብታቸው የተጠበቀ ነው።

2. ሠራተኞች በሕግ የተወሰነ የሥራ ሰዓት ዕረፍት፣ የመዝናኛ ጊዜ በየጊዜው ከክፍያ ጋር የሚሰጥ የእረፍት ቀናት ደመወዝ የሚከፈልባቸው የሕዝብ በዓላት እንዲሁም ጤናማና አደጋ የማያደርስ የሥራ አካባቢ የማግኘት መብት አላቸው።

3. እነዚህን መብቶች ተግባራዊ ለማድረግ የሚወጡ ሕጎች በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት እውቅና ያገኙትን መብቶች ሳይቀንሱ የተጠቀሱት ዓይነት

የሠራተኛ ማህበራት ስለሚቋቋሙበትና የጋራ ድርድር ስለሚካሄድበት ሥርዓት ይደነግጋሉ::

አንቀጽ 43
የልማት መብት

1. የክልሉ ነዋሪዎች የኑሮ ሁኔታቸውን የማሻሻልና የማያቋርጥ እድገት የማግኘት መብታቸው የተከበረ ነው::

2. የክልሉ ነዋሪዎች በብሔራዊ ልማት የመሳተፍ በተለይም አባል የሆኑበትን ማህበረሰብ በሚመለከቱ ፖሊሲዎችንና ፕሮጀክቶች ላይ ሃሳባቸውን እንዲሰጡ የመጠየቅ መብት አላቸው::

3. የልማት እንቅስቃሴ ዋና ዓላማ የክልሉን ነዋሪዎች እድገትና መሠረታዊ ፍላጎቶች ማሟላት ይሆናል::

አንቀጽ 44
የአካባቢ ደህንነት መብት

1. የክልሉ ነዋሪዎች ንፁህና ጤናማ በሆነ አካባቢ የመኖር መብት አላቸው፡

2. የክልሉ መንግሥት በሚያካሄዳቸው ፕሮግራሞች ምክንያት የተፈናቀሉ ወይም ኑሮአቸው የተነካባቸው ሰዎች ሁሉ በመንግሥት በቂ እርዳታ ወደ ሌላ አካባቢ መዘዋወርን ጨምሮ ተመጣጣኝ የሆነ የገንዘብ ወይም ሌላ አማራጭ ማካካሻ የማግኘት መብት አላቸው::

ምዕራፍ አራት

የክልሉ መንግሥት አወቃቀር

አንቀጽ 45

የክልሉ አስተዳደር እርከኖች

1. የክልሉ መንግሥት በክልል፣ በብሔረሰብ ዞን፣ በአስተዳደራዊ ወረዳዎችና በቀበሌዎች የተዋቀረ ነው። ይሁን እንጂ የክልሉ ምክር ቤት አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው ሌሎች የአስተዳደር እርከኖች ሊያዋቅርና ሥልጣናቸውን በሕግ ሊወስን ይችላል።

2. በክልሉ ውስጥ የሚቋቋሙት የአስተዳደር እርከኖች በክልሉ ውስጥ የሚገኙ ብሔሮች ብሔረሰቦችና ሕዝቦችን አሰፋፈር፣ ቋንቋ፣ ማንነትና ፈቃድ ላይ በመመሥረት ይሆናል።

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ሥር የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ በክልሉ ውስጥ የሚገኙ ከተሞች ልማታቸውን የሚያፋጥን የራሳቸው አስተዳደር ይኖራቸዋል። ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።

አንቀጽ 46

የክልሉ መንግሥት አባላት

1. የጋምቤላ ሕዝቦች ብሔራዊ ክልላዊ መንግሥት መሥራች አባላት የሚከተሉት አምስት ብሔረሰቦች ናቸው።

   1. የአኙዋ ብሔረሰብ
   2. የኑዌር ብሔረሰብ
   3. የመዠንገር ብሔረሰብ
   4. የኦፖ ብሔረሰብ
   5. የኮሞ ብሔረሰብ

2. የጋምቤላ ሕዝቦች ብሔራዊ ክልል አባላት እኩል መብትና ሥልጣን አላቸዉ።

3. በእያንዳንዱ የብሔረሰብ ዞን በራሱ አስተዳደር ዉስጥ የሚገኙ ሌሎች አናሳ ብሔረሰቦችና ሕዝቦች የየራሳቸዉን ቀበሌዎች በራስ የማስተዳደር መብት ይጠበቃል፤ በክልሉና በዞን በቀጥታ የመወከል መብትም ይጨምራል።

አንቀጽ 47

የአስተዳደር እርከኖች የአከላለል ለዉጦች

1. የአስተዳደር እርከኖች ወሰን በሚመለከት ጥያቄ የተነሳ እንደሆነ ጉዳዩ በሚመለከታቸዉ የአስተዳደር እርከኖች በስምምነት ይፈጸማል። የሚመለከታቸዉ አካላት መስማማት ካልቻሉ ጉዳዩ የሚመለከተዉ የብሔረሰብ ምክር ቤት በቀጥታ ለክልሉ ምክር ቤት አፈ ጉባኤ ጽሕፈት ቤት ያቀርባል፡ የክልሉ ምክር ቤት የዚሁ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 46 ንዑስ አንቀጽ 2 ድንጋጌ መሠረት በማድረግ ይወስናል።

2. በዚሁ አንቀጽ ንዑስ 1 መሠረት የቀረበዉ ጉዳይ ከ3 ወር ባልበለጠ ጊዜ ዉስጥ በክልሉ ምክር ቤት የመጨረሻ ዉሳኔ ይሰጥበታል።

ምዕራፍ ስምንት

የክልሉ መንግሥት ሥልጣን አወቃቀር እና ክፍፍል

አንቀጽ 48

የክልሉ መንግሥት የሥልጣን አካላት

1. የክልሉ መንግሥት ሕግ አዉጪ አካል የክልሉ ምክር ቤት ሲሆን የብሔራዊ ክልላዊ መንግሥቱ ከፍተኛ የሥልጣን አካል ሆኖ ተጠሪነቱ ለመረጠዉ ሕዝብ ነዉ።

2. የክልሉ ከፍተኛ የሕግ አስፈጻሚ አካል የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት ሲሆን ተጠሪነቱ ለክልሉ ምክር ቤት ነዉ።

3. የክልሉ የዳኝነት ሥልጣን የክልሉ ፍርድ ቤቶች ብቻነዉ።

አንቀጽ 49

የክልሉ መንግሥት ሥልጣንና ተግባር

1. በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት ዉስጥ በዉል ተለይተዉ ለፌደራሉ መንግሥት ወይም ለፌደራሉ መንግሥትና ለክልሉ በጋራ ከተሰጡት ሥልጣንና ተግባራት ዉጭ ያለ ማናቸዉም ሥልጣንና ተግባር የክልሉ መንግሥት ሥልጣንና ተግባር ይሆናል።

2. በዚህ ንዑስ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ሥር የሰፈረዉ አጠቃላይ ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ ክልላዊ መንግሥቱ፡-

2.1 የክልሉ የኢኮኖሚና ማኅበራዊ ልማት ፖሊሲ፣ ስትራቴጂና ዕቅድ ያወጣል፤ ያስፈጽማል፤

2.2 የክልሉ ሕገ መንግሥትና ሌሎች ሕጎችን ያወጣል፤ ያስፈጽማል፤

2.3 የፌደራሉ መንግሥት በሚያወጣዉ ሕግ መሠረት መሬትንና የተፈጥሮ ሀብትን ያስተዳድራል።

2.4 ራስን በራስ ማስተዳደርን ዓላማ ያደረገ ክልላዊ መስተዳድር ያቋቁማል፤ የሕግ የበላይነት የሰፈነበት ዴሞክራሲያዊ ሥርዓት ይገነባል፤ የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥትንና ይህንን ሕገ መንግሥት ይጠብቃል፤ ይከላከላል፤

2.5 የክልሉን መስተዳድር ሠራተኞችአስተዳደርና የሥራ ሁኔታዎች በተመለከተ ሕግ ያወጣል፤ ያስፈጽማል፤ ይህንን በሚያስፈጽምበት ጊዜ የሰራተኛ የትምህርት፣ የሥልጠናና የልምድ መመዘኛዎች ግምት ዉስጥ ማስገባት ይኖርበታል።

2.6 የክልሉን የፖሊስ ኃይል ያደራጃል፤ ይመራል፤ የክልሉን ሰላምና ፀጥታ ይጠብቃል፤

2.7 የኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 28 ንዑስ አንቀጽ 1 እና የዚህ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 29 የተደነገጉት እንደተጠበቁ ሆነዉ በሕግ መሠረት ምህረት ያደርጋል።

2.8 ለክልሉ በተወሰነዉ የገቢ ምንጭ ግብርና ሌሎች ታክሶችን ይጥላል፣ ይሰበስባል፣ የክልሉን በጀት ያወጣል፤

2.9 በክልል መስተዳድሩና በድርጅት ተቀጣሪዎች ላይ የሥራ ግብር ይጥላል፣ ይሰበስባል፤

2.10 የመሬት መጠቀሚያ ክፍያን ይወስናል፤

2.11 የእርሻ ሥራ ግብር ይጥላል፣ ይሰበስባል፤

2.12 በክልሉ ዉስጥ በግል ባለቤትነት ሥር ከሚገኙ ቤቶችና ሌሎች ንብረቶች በሚገኝ ገቢ ላይ ግብር ይጥላል፣ ይሰበስባል፣ በክልል መስተዳድሩ ባለቤትነት ሥር ባሉ ቤቶችና ሌሎች ንብረቶች ላይ ኪራይ ያስከፍላል፤

2.13 በክልል መስተዳድሩ ባለቤትነት ሥር ከሚገኙ የልማት ድርጅቶች ላይ የንግድ ትርፍ፣ የሥራ ግብርና የሽያጭና የኤክሳይዝ ታክሶችን ይጥላል፣ ይሰበስባል፤

2.14 ከፌደራሉ መንግሥቱ ጋር፦

ሀ/ በጋራ ከሚያቋቁሟቸዉ የልማት ድርጅቶች የሚገኘዉን የንግድ ትርፍ ግብር፣ የሥራ ግብር፣ የሽያጭና የኤክሳይዝ ታክሶችን በሕግ መሠረት ይካፈላል፤

ለ/ ከድርጅቶች የንግድ ትርፍና ከባለአክሲዮኖች የትርፍ ድርሻ ላይ ግብርና የሽያጭ ታክሶችን በሕግ መሠረት ይካፈላል፤

ሐ/ ከከፍተኛ የማዕድን ሥራዎችና ከማናቸዉም የፔትሮሊየምና የጋዝ ሥራዎች የሚገኘዉን የገቢ ግብርና የሮያሊቲ ክፍያዎች በሕግ መሠረት ይካፈላል፤

2.15 በክልል መስተዳድሩ አካላት ከሚሰጡ ፈቃዶችና አገልግሎቶች የሚገኙ ክፍያዎችን ይወስናል ይሰበስባል፤

2.16 ከደን የሚገኘዉ የሮያሊቲ ክፍያ ይወስናል፣ ይሰበስባል፤

2.17 በክልሉ ውስጥ ማናቸውም የተፈጥሮ አደጋ ሲያጋጥም ወይም የሕዝብን ጤንነት አደጋ ላይ የሚጥል በሽታ ሲከሰት የአስቸኳይ ጊዜ አዋጅ አውጥቶ በሥራ ላይ ያውላል።

ምዕራፍ ስድስት

ስለ ክልሉ ምክር ቤት

አንቀጽ 50

ስለ ክልሉ ምክር ቤት አባላት

1. የክልሉ ምክር ቤት አባላት ነፃ፣ ቀጥተኛ፣ ትክክለኛ በሆነና ድምጽ በሚስጢር በሚሰጥበት ሥርዓት በየአምስት ዓመቱ በሕዝብ ይመረጣሉ።

2. የምክር ቤቱ አባላት በአንድ የምርጫ ክልል ውስጥ ከሌሎች ተወዳዳሪዎች መካከል አብላጫ ድምፅ ያገኘ ተወዳዳሪ አሸናፊ በሚሆንበት የምርጫ ሥርዓት ይመረጣሉ። የተለየ ውክልና እንደሚያስፈልጋቸው የታመነባቸው አናሳ ብሔር ብሔረሰቦችና ሕዝቦችም በምርጫ ምክር ቤቱ ውስጥ ይወከላሉ። ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።

3. የምክር ቤቱ አባላት የመላው የክልሉ ሕዝብ ተወካዮች ናቸው። ተገዥነታቸውም፦

   ሀ/ ለሕገ መንግሥቱ
   ለ/ ለመረጣቸው ሕዝብ
   ሐ/ ለራሳቸው ሕሊና ብቻ ይሆናል።

4. ማንኛውም የምክር ቤቱ አባል በምክር ቤቱ ውስጥ በሚሰጠው ድምጽ ወይም አስተያየት ምክንያት አይከሰስም፣ አስተዳደራዊ እርምጃም አይወሰድበትም።

5. ማንኛውም የክልሉ ምክር ቤት አባል ከባድ ወንጀል ሲፈጽም እጅ ከፍንጅ ካልተያዘ በስተቀር ያለ ምክር ቤቱ ፈቃድ አይያዝም በወንጀል አይከሰስም።

6. ማንኛውም የምክር ቤት አባል የመረጠውን ሕዝብ አመኔታ ባጣበት ጊዜ በሕግ መሠረት ከምክር ቤት አባልነቱ ይወገዳል

7. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 6 ድንጋጌ እንደአግባብነቱ በየደረጃው በሚገኙ ምክር ቤቶች ተፈጻሚነት ይኖረዋል፡

አንቀጽ 51
የክልሉ ምክር ቤት ሥልጣንና ተግባር

1. የክልሉ ምክር ቤት በዚህ ሕገ መንግሥት መሠረት የክልሉ ሕግ አውጭ አካል ነው።

2. የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ ምክር ቤቱ በብሔራዊ ክልሉ የዉስጥ ጉዳዮች ላይ የበላይ የፖለቲካ ሥልጣን ባለቤት ነው::

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 እና 2 ድንጋጌዎች ሥር የሰፈረው አጠቃላይ ሥልጣን እንደተጠበቀ ሆኖ ምክር ቤቱ በተለይ የሚከተሉት ሥልጣንና ኃላፊነቶች ይኖሩታል::

   3.1 በዚህ ሕገ መንግሥት መሠረት የፌዴራሉን ሕገ መንግሥትና ሌሎች ሕጎችን የማይፃረሩ ልዩ ልዩ ሕጎችን ያወጣል::

   3.2 የሕዝቡን ብዛት፣ የክልሉን ስፋትና ማህበራዊ ኢኮኖሚያዊ እንቅስቃሴ ግምት ዉስጥ በማስገባት በክልሉ ዉስጥ ተጨማሪ የአስተዳደር እርከኖችን ወይም የራስ በራስ አስተዳደራዊ አካባቢዎችን ያቋቁማል::

   3.3 የክልሉ ብሔረሰቦችን በመወከል በፌደሬሽን ምክር ቤት የሚሳተፉትን በቀጥታ በሕዝብ ባልተመረጡበት ጊዜ ከክልሉ ምክር ቤት አባላት መርጦ ይልካል::

3.4 የፌደራሉ መንግሥት ሥልጣን እንደተጠበቀ ሆኖ ከአጎራባች ብሔራዊ ክልላዊ መንግሥት ጋር የሚደረጉ ስምምነቶችን ያፀድቃል።

3.5 የራሱን አፈ ጉባኤ ይመርጣል፣ ለምክር ቤቱ ሥራ የሚያስፈልጉትን ቋሚና ጊዜያዊ ኮሚቴዎች ይሰይማል።

3.6 ከምክር ቤቱ አባላት መካከል ርዕሰ መስተዳድሩን በምርጫ ይሰይማል፣ በርዕሰ መስተዳድሩ አቅራቢነት የክልሉን መስተዳድር ምክር ቤት አባላት ሹመት ያፀድቃል።

3.7 በርዕሰ መስተዳድሩ አቅራቢነት የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዚዳንት፣ ምክትል ፕሬዚዳንት፣ ዋና ኦዲተርና ምክትል ዋና ኦዲተሩን ይሾማል።

3.8 የክልሉን ጠቅላይ፣ ከፍተኛና የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤቶች ያቋቁማል፣ ዳኞችን ይሾማል።

3.9 የኦዲትና ሌሎች የቁጥጥር አካላትን ያቋቁማል።

3.10 በሕጉ መሠረት ምህረት ያደርጋል፣ የክልሉን ሰላምና ፀጥታ ለመጠበቅ የሚያስፈልጉ መመሪያዎችን ያወጣል፣ የፀጥታና የፖሊስ ኃይሉን ያቋቁማል።

3.11 የክልሉን ማኅበራዊና ኢኮኖሚያዊ ፕሮግራሞች ያፀድቃል።

3.12 የክልሉን የገቢ ምንጮች የሚመለከቱ ሕጎችን ያወጣል፣ የክልሉን በጀት መርምሮ ያፀድቃል።

3.13 ለማህበራዊ አገልግሎቶች መስፋፋት፣ ለኢኮኖሚያዊ ልማት መፋጠንና ለዲሞክራሲያዊ ሥርዓት ግንባታ አስፈላጊ የሆኑ ተቋማትን ያቋቁማል።

3.14 ለክልሉ መንግሥት በተከለለው የገቢ ምንጭ በክልሉ ውስጥ ግብርና ታክስ ይጥላል።

3.15 የክልሉ መስተዳድሩን የሠራተኛ አስተዳደር የሥራ ሁኔታዎችን በተመለከተ ሕግ ያወጣል፣

3.16 በዚህ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 49 ንዑስ አንቀጽ 2(17) መሠረት ለክልሉ መንግሥት በተሰጠዉ ሥልጣን መሠረት አስቸኳይ ጊዜ አዋጅ ያወጣል፣

3.17 የሀገሪቱንና የክልሉን ሕገ መንግሥቶች አዋጆችንና ሌሎች ሕጎችን በክልሉ ዉስጥ ተግባራዊ ለማድረግ የሚያስችሉ ዝርዝር የማስፈጸሚያ ደንቦች ያወጣል፣

3.18 የክልሉን ርዕሰ መስተዳድርና ሌሎች የክልሉን መንግሥት ባለሥልጣናት ለጥያቄ ይጠራል፣

3.19 ለብሔረሰብ ዞኖችና ለአስተዳደራዊ አካባቢዎች የሕዝብ ብዛትን ዋነኛ መመዘኛ ያደረገ ቀመር በጀት ይመድባል።

አንቀጽ 52

የፖለቲካ ሥልጣን

1. በምክር ቤቱ አብላጫ መቀመጫ ያገኘ የፖለቲካ ድርጅት ወይም ድርጅቶች የክልሉን መስተዳድር ምክር ቤት ያደራጃል፣ ወይም ያደራጃሉ፣ ይመራል ወይም ይመራሉ፣

2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ድንጋጌ እንደአግባብነቱ ለብሔረሰብ ዞን፣ ለብሔረሰብ ልዩ ወረዳ፣ ለወረዳ እና ለቀበሌ አስተዳደር ምክር ቤት ተፈጻሚ ይሆናል።

አንቀጽ 53

ስለ ክልሉ ምክር ቤት ጽ/ቤት

1. የክልሉ ምክር ቤት የራሱ ጽ/ቤት ይኖረዋል።
2. የጽ/ቤቱ ሥልጣንና ተግባር በሕግ ይወሰናል።

አንቀጽ 54

ስለ ምክር ቤቱ አፈ ጉባኤ አሰያየምና የሥራ ዘመን

1. አብላጫ መቀመጫ ያገኘው የፖለቲካ ድርጅት ወይም ድርጅቶች አቅራቢነት የክልሉ ምክር ቤት አፈ ጉባኤ በዚህ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 51 ንዑስ አንቀጽ 3/5 መሠረት ከምክር ቤቱ አባላት መካከል በምርጫ የሚሰየም ሆኖ ተጠሪነቱ ለክልሉ ምክር ቤት ነው።

2. አፈ ጉባኤው የሥራ ዘመን የክልሉ ምክር ቤት የሥራ ዘመን ይሆናል።

3. የዚህ አንቀጽ ድንጋጌዎች ለብሔረሰብ ዞን፣ ለብሔረሰብ ልዩ ወረዳ፣ ለወረዳና ለቀበሌ ምክር ቤቶች አፈ ጉባኤዎች ያገለግላሉ።

አንቀጽ 55

የአፈ ጉባኤው ሥልጣንና ተግባር

የክልሉ ምክር ቤት አፈ ጉባኤ በዚህ ሕገ መንግሥት መሠረት የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት የጽ/ቤቱ ሥልጣንና ተግባር በሕግ ይወሰናል።
ይኖሩታል።

1. የምክር ቤቱን መደበኛና አስቸኳይ ስብሰባዎችን ይጠራል፤ ይመራል፤

2. ምክር ቤቱን በሶስተኛ ወገኖች ዘንድ ይወክላል፤

3. የምክር ቤቱን ጽ/ቤት ያደራጃል፤ ጠቅላላ የአስተዳደር ሥራዎችን በበላይነት ይመራል፤

4. ምክር ቤቱ በአባላቱ ላይ እንዲወስድ የወሰናቸውን የዲሲፕሊን እርምጃ ያስፈጽማል፤

5. የምክር ቤቱን ቋሚና ጊዜያዊ ኮሚቴዎች ያስተባብራል፤

፲. በክልሉ ምክር ቤት የሚሰጡ ሌሎች ተግባራትን ያከናውናል፡

አንቀጽ 56

የምክትል አፈ ጉባኤዉ ሥልጣንና ተግባር

ምክትል አፈ ጉባኤዉ ተጠሪነቱ ለአፈ ጉባኤና ለክልሉ ምክር ቤት ሆኖ፡-

1. በአፈ ጉባኤዉ ተለይተዉ የሚሰጡትን ተግባራት ያከናውናል፣
2. አፈ ጉባኤዉ በማይኖርበት ወይም ሥራዉን ለማከናወን በማይችልበት ጊዜ ተክቶ ይሰራል።

አንቀጽ 57

የምክር ቤቱ የስብሰባ ጊዜና የሥራ ዘመን

1. የክልሉ ምክር ቤት ቢያንስ በዓመት ሁለት ጊዜ መደበኛ ስብሰባ ያደርጋል።

2. ከምክር ቤቱ አባላት ዉስጥ ከግማሽ በላይ የሚሆኑት በስብሰባዉ ላይ ከተገኙ ምልዐተ ጉባኤ ይሆናል።

   የምክር ቤቱ ዉሳኔ በስብሰባ ላይ በተገኙት የምክር ቤቱ አባላት የአብላጫ ድምጽ ይተላለፋል።

3. የክልል ምክር ቤት አባላት የሚመረጡ ለአምስት ዓመታት ነዉ። የሥራ ዘመኑ ከማብቃቱ ከአንድ ወር በፊት አዲስ ምርጫ ተካሂዶ ይጠናቀቃል። የቀድሞዉ ምክር ቤት የሥራ ዘመን ከተጠናቀቀ በ15 ቀናት ጊዜ ዉስጥ አዲሱ ምክር ቤት ሥራዉን ይጀምራል።

4. ምክር ቤቱ መደበኛ ስብሰባ በማያደርግበት ወቅት አፈ ጉባኤዉ አስቸኳይ ስብሰባ ሊጠራ ይችላል። የክልሉ ርዕሰ መስተዳድር ወይም ምክር ቤቱ አባላት መካከል ከአንድ ሶስተኛዉ በላይ የሚሆኑት አስቸኳይ ስብሰባ እንዲጠራ ከጠየቁ አፈ ጉባኤዉ የምክር ቤቱን ስብሰባ የመጥራት ግዴታ አለበት።

፭. የክልሉ ምክር ቤት ስብሰባ በግልጽ ይካሄዳል፤ ሆኖም ስብሰባዉ በዝግ እንዲካሄድ በምክር ቤቱ አባላት ወይም በክልሉ አስፈፃሚ አካል ከተጠየቀና ከምክር ቤቱ አባላት መካከል ከግማሽ በላይ የሚሆኑት ጥያቄዉን ከደገፉት ምክር ቤቱ ዝግ ስብሰባ ሊያደርግ ይችላል::

አንቀጽ 58

የምክር ቤቱ ዉሳኔዎችና ዉስጣዊ የአሠራር ሥነ ሥርዓቶች

1. በዚህ ሕገ መንግሥት ዉስጥ ተገልጾ በተለይ ካልተደነገገ በስተቀር ማናቸዉም ዉሳኔዎች የሚተላለፉት በምክር ቤቱ አባላት የአብላጫ ድምጽ ነዉ::

2. ምክር ቤቱ ዉስጣዊ አሠራሩንና የሕግ አወጣጡን ሂደት አስመልክቶ ዝርዝር ደንቦችን ሊያወጣና በሥራ ላይ ሊያዉል ይችላል::

ምዕራፍ ሰባት

የሕግ አስፈፃሚ አካል

አንቀጽ 59

የአስፈፃሚነት ሥልጣን

1. የጋምቤላ ሕዝቦች ብሔራዊ ክልላዊ መንግሥት ከፍተኛ የአስፈፃሚነት ሥልጣን የተሰጠዉ ለርዕሰ መስተዳድሩና ለክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት ነዉ::

2. ርዕሰ መስተዳድሩና የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት ተጠሪነታቸዉ ለክልሉ ምክር ቤት ነዉ::

3. የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት አባላት በመንግሥት ተግባራቸዉ በጋራ ለሚሰጡት ዉሳኔ ለሚፈጽሙት ተግባር የጋራ ኃላፊነት አለባቸዉ::

አንቀጽ 60

የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት

1. የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት ርዕሰ መስተዳድሩ፣ ምክትል ርዕሰ መስተዳድሩ፣ የአስፈጻሚ ቢሮዎች ኃላፊዎችና በሕግ በሚወሰነው መሠረት ሌሎች አባላት የሚገኙበት አካል ነው።

2. የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት ሰብሳቢ ርዕሰ መስተዳድሩ ነው።

3. የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት ተጠሪነቱ ለርዕሰ መስተዳድሩ ነው።

4. የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት በሚወስነው ውሳኔ ለክልሉ ምክር ቤት ተጠሪ ይሆናል።

አንቀጽ 61

የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት ሥልጣንና ተግባር

የፌዴራሉ ሕገ መንግሥት ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት ከዚህ በታች የተመለከቱት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል።

1. በክልሉ ምክር ቤትና በፌዴራሉ መንግሥት የወጡ ሕጎችና የተላለፉ ውሳኔዎች በክልሉ ውስጥ በሥራ መተርጎማቸውን ያረጋግጣል፤ መመሪያዎችን ይሰጣል፤

2. የክልሉ መስተዳድሩ አስፈጻሚ አካላት የሰሎች ተቋማት አደረጃጀት ይወስናል፤ ሥራቸውን ይከታተላል፤ ይመራል፤

3. በዚህ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 45 ንዑስ አንቀጽ 1 እና አንቀጽ 51 ንዑስ አንቀጽ 3.2 ድንጋጌዎች ሥር ለክልሉ ም/ቤት የተሰጠው ሥልጣን እንደተጠበቀ ሆኖ በክልሉ ውስጥ ከሚገኙ ወረዳዎችና ቀበሌዎች የሚቀርቡ የሽግሽግ ጥያቄዎችን አጣርቶ ይወስናል፤

4. የክልሉን ዓመታዊ በጀት ያዘጋጃል፣ ለክልሉ ምክር ቤት ያቀርባል፣ ሲፀድቅም በተግባር ላይ እንዲዉል ያደርጋል፡፡

5. የክልሉን ኢኮኖሚያዊና ማህበራዊ ልማት ፖሊሲዎችንና ስትራቴጂዎችን ይነድፋል፣ የሕግ ረቂቆችን ለክልሉ ምክር ቤት አቅርቦ ያስፀድቃል፣ የተወሰነዉንም ያስፈጽማል፡፡

6. በክልሉ ዉስጥ ሕግና ሥርዓት መከበሩን ያረጋግጣል፡፡

7. የክልሉ ምክር ቤት በሚሰጠዉ ሥልጣን መሠረት ደንቦችንና መመሪያዎችን ያወጣል፡፡

8. የአስቸኳይ ጊዜ አዋጅ ያዉጃል፣ በዚህ ሕገ መንግሥት በተደነገገዉ የጊዜ ወሰን ዉስጥ የታወጀዉን የአስቸኳይ ጊዜ አዋጅ ለክልሉ ምክር ቤት አቅርቦ ያስፀድቃል።

9. በዚህ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 51 ንዑስ አንቀጽ 3.16 መሠረት ለክልሉ ምክር ቤት አስቀድሞ የተሰጠዉ ሥልጣን እንደተጠበቀ ሆኖ ምክር ቤቱ ሊሰበሰብ ባልቻለበት ሁኔታ የጤና ችግርና ድንገተኛ የተፈጥሮ አደጋ በክልሉ ዉስጥ በሚደርስበት ጊዜ አስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌ አዉጥቶ በሥራ ላይ ያዉላል።

10. በክልሉ ምክር ቤት የሚሰጡትን ሌሎች ተግባራት ያከናዉናል።

አንቀጽ 62

የርዕሰ መስተዳድሩ አሰያየምና የሥራ ዘመን

1. ርዕሰ መስተዳድሩ በክልሉ ምክር ቤት ዉስጥ አብላጫ መቀመጫ ባገኘዉ የፖለቲካ ድርጅት ወይም ድርጅቶች አቅራቢነት ከክልሉ ምክር ቤት አባላት መካከል በምርጫ ይሰየማል።

2. በዚህ ሕገ መንግሥት በሌላ አኳኋን ካልተወሰነ በስተቀር የርዕሰ መስተዳድሩ የሥራ ዘመን የክልሉ ምክር ቤቱ የሥራ ዘመን ነዉ።

3. የክልሉ ርዕሰ መስተዳድርነት ምርጫ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት ከፀደቀ በኋላ ሥራዉን ከመጀመሩ በፊት የጋራ ስብሰባዉ በተሰየመበት ጊዜ ስብሰባዉ ፊት ለሕገ-መንግሥቱና ለክልሉ ሕዝቦች ያለዉን ታማኝነት በሚገልጹ ቃላት ይገልጻል።

እኔ ______________ በዛሬው ዕለት የጋምቤላ ሕዝቦች ብሔራዊ ክልል ርዕሰ መስተዳድር በመሆን ሥራዬን ስጀምር የተጣለብኝን ከፍተኛ ኃላፊነት ለመፈጸም ቃል እገባለሁ።»

አንቀጽ 63

የርዕሰ መስተዳድሩ ሥልጣንና ተግባር

1. ርዕሰ መስተዳድሩ የክልል መስተዳድሩ ሥራ መሪ፣ የመስተዳድር ምክር ቤቱ ሰብሳቢና የክልሉ ፕሬዚዳንት ነው::

2. ርዕሰ መስተዳድሩ ተጠሪነቱ ለክልሉ ምክር ቤት ነው።

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ሥር የሰፈረው አጠቃላይ ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ ርዕሰ መስተዳድሩ፣

   ሀ/ የክልሉን መስተዳድር ምክር ቤት ይመራል፣ ያስተባብራል፣ ይወክላል፣

   ለ/ የክልሉ መንግሥት ሕግ አውጭና ሕግ አስፈፃሚ አካላት በየበኩላቸው መክረው ያፀደቋቸውን አዋጆችንና ደንቦች በጋምቤላ ነጋሪት ጋዜጣ ይታወጁ ዘንድ በአሥራ አምስት ቀናት ውስጥ ፈርሞ ይልካል፣ በአሥራ አምስት ቀናት ውስጥ ካልፈረመ ሕጉ በሥራ ላይ ይውላል፣

   ሐ/ የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት ያወጣቸውን ፖሊሲዎች፣ ደንቦች፣ መመሪያዎችና ውሳኔዎች ተፈፃሚነት ይከታተላል፣

   መ/ የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዚዳንትና፣ ምክትል ፕሬዚዳንት፣ የክልሉን ዋና ኦዲተርና ምክትል ኦዲተር መርጦ ለክልሉ ምክር ቤት በማቅረብ ያስሾማል፣

   ሠ/ ምክትል ርዕሰ መስተዳድሩን ጨምሮ የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት አባላት የሚሆኑ የቢሮ ኃላፊዎችን ሹመት ለክልሉ ምክር ቤት በማቅረብ ያስፀድቃል:: ምክትል ርዕሰ መስተዳድሩ የክልል ምክር ቤት አባል መሆን አለበት::

ረ/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 3 ፊደል ተራ ቁጥሮች መ እና ሠ ሥር የሰፈረው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ የክልሉ ምክር ቤት ሊሰበሰብ ባልቻለበት ጊዜና ሁኔታ ከምክትል ርዕሰ መስተዳድሩ በመለስ ያሉትን ከፍ ብሎ የተጠቀሱትን የሥራ ኃላፊዎች በጊዜያዊነት መድቦ ያሠራል። የጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዚዳንትንና ምክትል ፕሬዚዳንትን በጊዜያዊነት የሚመደቡ-ከዳኞች መካከል ያሾማል፤

ሰ/ ከክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት አባላት ዉጭ የሆኑ የቢሮ ኃላፊዎችን፣ በክልሉ መስተዳድር ም/ቤት ያሾማል፤ ምክትል የቢሮ ኃላፊዎችን፣ ኮሚሽነሮችንና ሌሎች የሥራ ኃላፊዎች መርጦ ይሾማል፤

ሸ/ የክልሉን ደህንነት ለማስጠበቅና ሕግና ሥርዓትን ለማስከበር የተቋቋሙት ክልል አቀፍ የፀጥታና የፖሊስ ኃይሎች በበላይነት ይመራል፤ ይቆጣጠራል፤

ቀ/ በክልሉ የሚገኙትን የቢሮዎች አስተዳደር አካላት ሥራ ይመራል፤ ያስተባብራል፤ ይቆጣጠራል፤

በ/ የዚህ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 62 ንዑስ አንቀጽ 2 ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ የክልሉን ምክር ቤት መሥራቾች ጉባኤ ይጠራል፤

ተ/ ለክልሉ ምክር ቤቱ ሪፖርት ያቀርባል፤

ቸ/ በክልሉ ምክር ቤቱ የሚሰጡትን ሌሎች ተግባራት ያከናውናል።

አንቀጽ 64

የምክትል ርዕሰ መስተዳድር ሥልጣንና ተግባር

1. ምክትል ርዕሰ መስተዳድሩ በርዕሰ መስተዳድሩ አቅራቢነት በክልሉ ምክር ቤት ሹመቱ የሚፀድቅ ሆኖ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፤

   ሀ/ በርዕሰ መስተዳድሩና በክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት ተለይተው የሚሰጡትን ተግባራት ያከናውናል፤

ሰ/ ርዕሰ መስተዳድሩ በማይኖርበት ወይም ሥራውን ለማከናወን በማይችልበት ጊዜ ተክቶ ይሰራል።

2. ምክትል ርዕሰ መስተዳድሩ ተጠሪነቱ ለርዕሰ መስተዳድሩና ለክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት ነው።

አንቀጽ 65

የርዕሰ መስተዳድሩ ጽ/ቤት

1. ርዕሰ መስተዳድሩ በዚህ ሕገ መንግሥት የተጣለበትን ኃላፊነት ለመወጣት ያስችለው ዘንድ የራሱ ጽ/ቤት ይኖረዋል።

2. የርዕሰ መስተዳድሩ ጽ/ቤት የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት ጽ/ቤት በመሆን ጭምር ያገለግላል።

3. የጽ/ቤቱ ዝርዝር ተግባርና ኃላፊነት በሕግ ይወሰናል።

አንቀጽ 66

ስለከፍተኛ ኢኮኖሚያዊ፣ ማህበራዊና አስተዳደራዊ ተቋማት መቋቋም

1. የክልሉን ኢኮኖሚያዊ፣ ማህበራዊና አስተዳደራዊ የዕለት ተዕለት ሥራዎችን የሚያከናውኑ፣ የሚያስተባብሩና የሚመሩ ልዩ ልዩ ቢሮዎች፣ ኮሚሽኖች፣ ጽ/ቤቶችና ሌሎች ተቋማት እንደአስፈላጊነታቸው ይቋቋማሉ።

2. የቢሮዎች፣ የኮሚሽኖች፣ ጽ/ቤቶችና ሌሎች ከፍተኛ ተቋማት ተጠሪነት ለክልሉ ርዕሰ መስተዳድርና ለመስተዳድር ምክር ቤቱ ይሆናል፣

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 የተደነገገው ቢኖርም የክልሉ ቢሮዎች፣ ኮሚሽኖች፣ ጽ/ቤቶችና ሌሎች ተቋማት ተጠሪነት ከተቋቋሙበት አላማና ከሚያስፈጽሙት ተልዕኮ ጋር አግባብነት ላላቸው የክልሉ መንግሥት የበላይ አስፈፃሚ መሥሪያ ቤቶች ይሆናል፣ ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።

ምዕራፍ ስምንት

ስለ ፍርድ ቤቶች አወቃቀርና የዳኝነት ሥልጣን

አንቀጽ 67

ስለ ነፃ ዳኝነት አካል መቋቋም

1. የክልሉ ነፃ የዳኝነት አካል በዚህ ሕገ መንግሥት ተቋቁሟል፡
2. የዳኝነትን ሥልጣን ከመደበኛ ፍርድ ቤቶች ወይም በሕግ የመዳኘት ሥልጣን ከተሰጠው ተቋም ውጪ የሚያደርግና በሕግ የተደነገገውን የዳኝነት ሥርዓት የማይከተል ልዩ ወይም ጊዜያዊ ፍርድ ቤት አይቋቋምም።

አንቀጽ 67

ስለ ባህላዊና ሃይማኖታዊ የዳኝነት አካላት

በዚህ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 35 ንዑስ አንቀጽ 5 ሥር የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ ይህ ሕገ መንግሥት ከመጽደቁ በፊት በመንግሥት እውቅና አግኝተው ሲሰራባቸው የነበሩ ሃይማኖታዊና ባህላዊ የዳኝነት አካላት በዚህ ሕገ መንግሥት መሠረት እውቅና አግኝተው ይደራጃሉ።

አንቀጽ 68

የዳኝነት ሥልጣን

1. የክልሉ የዳኝነት ሥልጣን የፍርድ ቤቶች ብቻ ነው ።
2. በየትኛውም ደረጃ የሚገኝ የዳኝነት አካል ከማናቸውም የመንግሥት አካል፣ ባለሥልጣን ወይም ሌላ ተፅዕኖ ነፃ ነው።
3. ዳኞች የዳኝነት ተግባራቸውን በሙሉ ነፃነት ያከናውናሉ። ከሕግ በስተቀር በሌላ ሁኔታ አይመሩም።
4. ማንኛውም ዳኛ ከዚህ በታች በተዘረዘሩት ሁኔታዎች ካልሆነ በስተቀር በሕግ የተወሰነው የጡረታ መውጫ እድሜ ከመድረሱ በፊት ከፈቃዱ ውጭ ከዳኝነት ሥራው አይነሳም።

ሀ/ የዳኞች አስተዳደር ጉባኤ በዳኞች የዲሲፕሊን ሕግ መሠረት ጥፋት ፈጽሟል ወይም ጉልህ የሆነ የሥራ ችሎታና ቅልጥፍና አንሶታል ብሎ ሲወስን ወይም፤

ለ/ በሕመም ምክንያት ዳኛው ተግባሩን በተገቢው ሁኔታ ማከናወን አይችልም ብሎ ሲወስንና፤

ሐ/ የጉባኤው ውሳኔ ለክልሉ ምክር ቤት ቀርቦ በአባላቱ የአብላጫ ድምጽ ሲደገፍና ሲፀድቅ።

5. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 4 የሰፈሩት ድንጋጌዎች አፈፃፀም ዝርዝር በሕግ ይወሰናል።

6. የማንኛውም ዳኛ የጡረታ መውጫ ጊዜ አይራዘምም።

አንቀጽ 69

የፍርድ ቤቶች አደረጃጀትና ሥልጣን

1. የክልሉ የዳኝነት አካል በክልል ጠቅላይ ፍርድ ቤት፣ በከፍተኛ ፍርድ ቤቶችና በመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤቶች ይደራጃል። የወረዳ ፍርድ ቤት የክልሉ ዝቅተኛና የመጀመሪያ ደረጃ የዳኝነት አካል ነው።

2. የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት፤

ሀ/ ክልላዊ ጉዳዮችን በተመለከተ ከፍተኛውና የመጨረሻው የዳኝነት ሥልጣን፤

ለ/ በፌዴራል ጉዳዮች ላይ የፌዴራል መንግሥት ከፍተኛ ፍርድ ቤት የዳኝነት ሥልጣንና፤

ሐ/ ማናቸውም ክልላዊ ፍርድ ቤት የሰጠው የመጨረሻ ውሳኔ መሠረታዊ የሕግ ስህተት ሲኖርበት በሰበር ችሎት የማየት ሥልጣን ይኖረዋል። ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።

3. የክልሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤት ካለው ክልላዊ ሥልጣን በተጨማሪ የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በመሆን ይዳኛል።

4. የክልሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤት በፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት የዳኝነት ሥልጣኑ መሠረት በሚሰጠዉ ዉሣኔ ላይ የሚቀርበዉ ይግባኝ በክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ታይቶ ይወሰናል።

5. የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ባለዉ የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት የዳኝነት ሥልጣኑ መሠረት የሚሰጠዉ ዉሣኔ ላይ የሚቀርበዉ ይግባኝ በፌዴራሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ታይቶ ይወሰናል።

6. የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት የዳኝነት አካላቱን የሚያስተዳድርበትን በጀት በቀጥታ ለክልሉ ምክር ቤት አቅርቦ ያስወስናል፣ ሲፈቀድም በጀቱን ያስተዳድራል።

7. የክልሉ ፍርድ ቤቶች በዉክልና የሚፈፀሙትን ፌዴራላዊ የዳኝነት ተግባር ለማከናወን የሚያወጡትን የገንዘብ ወጪ በተመለከተ ከፌዴራል መንግሥት ማካካሻ እንዲሰጣቸዉ የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዚዳንት ለፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ጥያቄ ያቀርባል።

አንቀጽ 70
ስለዳኞች አሿሿም

1. የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዚዳንትና ምክትል ፕሬዚዳንት በክልሉ ርዕሰ መስተዳድር አቅራቢነት በክልሉ ምክር ቤት ይሾማሉ።

2. የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት፣ የከፍተኛ ፍርድ ቤቶች እና የወረዳ ፍርድ ቤቶች ዳኞች በክልሉ የዳኞች አስተዳደር ጉባኤ አቅራቢነት በክልሉ ምክር ቤት ይሾማሉ።
3. የክልሉ ዳኞች አስተዳደር ጉባኤ የክልሉን ጠቅላይ ፍርድ ቤትና የከፍተኛ ፍርድ ቤቶች ዳኞች ሹመት ለክልሉ ምክር ቤት ከማቅረቡ በፊት የፌዴራል ዳኞች አስተዳደር ጉባኤ በእጩዎቹ ላይ ያለዉን አስተያየት መጠየቅና የተሰበሰበዉን አስተያየት ከራሱ መግለጫ ጋር ለክልሉ ምክር ቤት የማቅረብ ኃላፊነት አለበት። ሆኖም የፌዴራሉ ዳኞች አስተዳደር ጉባኤ የተጠየቀበትን አስተያየት በሶስት ወራት ጊዜ ዉስጥ ካላቀረበ የክልሉ ምክር ቤት የእጩ ዳኞችን ሹመት ተቀብሎ ያጸድቃል።

አንቀጽ 71

ስለ ክልሉ ዳኞች አስተዳደር ጉባኤ መቋቋም

1. በክልሉ ውስጥ ዳኞች በአብላጫ ድምፅ የሚወከሉበት የዳኞች አስተዳደር ጉባኤ ይቋቋማል።

2. የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዚዳንት ጉባኤውን በሰብሳቢነት ይመራል።

3. የጉባኤውን አባላት ዝርዝር፣ ስብጥር ፣ ሥልጣንና ተግባር በሕግ ይወሰናል።

አንቀጽ 72

ሕገ መንግሥቱን ስለመተርጎም

1. በክልሉ ውስጥ የሕገ መንግሥታዊ ክርክር ጉዳይ ወይም የትርጉም ጥያቄ ሲነሣ በክልሉ ውስጥ ከሚገኙ ከእያንዳንዱ ብሔረሰብ ምክር ቤቶች ከአንድና ከዚያ ጭምር ተወጣጥቶ በመኖሩና የሚሰየም የሕገ መንግሥት ትርጓሚ ኮሚሲዮን በዚህ ሕገ መንግሥት ተቋቁሟል። ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።

2. ኮሚሲዮኑ የክልሉ ሕገ መንግሥታዊ ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤ በሚያቀርብለት ሕገ መንግሥታዊ ጉዳይ ላይ መክሮ በሰላሳ ቀናት ውስጥ ውሳኔ ይሰጣል።

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ መሠረት የሚቋቋመው ኮሚሲዮን የአገልግሎት ዘመን አባላቱ የተወከሉባቸው የወረዳ ምክር ቤቶች የሥራ ዘመን ሲሆን መንግሥታዊ ኃላፊነቱን ለመወጣት አስፈላጊ በሆነ ጊዜ ይሰበሰባል።

4. ኮሚሲዮኑ የራሱን ሰብሳቢና ፀሐፊ ከአባላቱ መካከል መርጦ ሥራውን የሚያከናውን ሲሆን ለሥራው የሚያስፈልገውን የጽሕፈት ቤት አገልግሎትና የፋይናንስ ድጋፍ ከክልሉ ምክር ቤት ያገኛል።

አንቀጽ 73

የሕገ መንግሥት ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤ

1. የክልሉ ሕገ መንግሥታዊ ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤ በዚህ ሕገ መንግሥት ተቋቁሟል።

2. የክልሉ ሕገ መንግሥታዊ ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤ አሥራ አንድ አባላት የሚኖሩት ሲሆን እነርሱም የሚከተሉት ናቸው።

ሀ/ የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዚዳንት ሰብሳቢ፣

ለ/ የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ምክትል ፕሬዚዳንት ምክትል ሰብሳቢ፣

ሐ/ በርዕሰ መስተዳድሩ አቅራቢነት በክልሉ ምክር ቤት የሚሰየሙና በሙያ ብቃታቸውና በሥነ ምግባራቸው የተመሰከረላቸው ስድስት የሕግ ባለሙያዎች፣

መ/ በአፈ ጉባኤው አቅራቢነት ከክልሉ ምክር ቤት አባላት መካከል በምርጫ የሚሰየሙ ሶስት ተወካዮች ።

አንቀጽ 74

የአጣሪ ጉባኤው ሥልጣንና ተግባር

1. የክልሉ ሕገ መንግሥታዊ ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤ ይህንን ሕገ መንግሥት መሠረት አድርገው ከክልሉ የሚመነጩ ሕገ መንግሥታዊ ጉዳዮችን የማጣራት ሥልጣን ይኖረዋል። በሚያደርገው ማጣራት መሠረትም የክልሉን ሕገ መንግሥት መተርጐም አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው በጉዳዩ ላይ የራሱን የውሳኔ ሃሳብ አዘጋጅቶ ለሕገ መንግሥት ተርጓሚ ኮሚሲዮን ያቀርባል።

2. አጣሪ ጉባኤው በክልሉ መንግሥት አካላት የሚወጡ ሕጎች፣ ደንቦችና መመሪያዎች ከዚህ ሕገ መንግሥት ጋር ይቃረናሉ የሚል ጥያቄ በሚቀርብበትም ሁኔታ ሲነሳና ጉዳዩ በሚመለከተው ፍርድ ቤት ወይም በባለጉዳዮች አማካኝነት ሲቀርብለት ከመረመረና ካጣራ በኋላ የመጨረሻ ውሳኔ ለኮሚሲዮን ያቀርባል።

3. በፍርድ ቤቶች ዘንድ የሕገ መንግሥት ትርጉም ጥያቄ ሲነሳ ጉባኤው፣

ሀ/ የክልሉን ሕገ መንግሥት መተርጐም አስፈላጊ ሆኖ ሳያገኘው ሲቀር ጉዳዩን ለሚመለከተው ፍርድ ቤት ወዲያውኑ ይመልሳል። ሆኖም ባጣሪ

ጉባኤዉ ዉሳኔ ቅር የተሰኘ ማናቸዉም ባለጉዳይ ይህንኑ ቅሬታዉን በጽሑፍ አዘጋጅቶ ለኮሚሽኑ በይግባኝ ማቅረብ ይችላል::

ለ/ የሕገ መንግሥት ትርጉም ጥያቄ መኖሩን ያመነበት እንደሆነ በጉዳዩ ላይ የሚሰጠዉን ሕገ መንግሥታዊ ትርጉም አሰናድቶ ለኮሚሽኑ ለመጨረሻ ዉሳኔ ያቀርባል::

ምዕራፍ ዘጠኝ

ስለ የብሔረሰብ አስተዳደሮች አደረጃጀትና ሥልጣን

አንቀጽ 75

የብሔረሰብ አስተዳደሮች አደረጃጀት

1. በብሔራዊ አስተዳደሮች ዉስጥ የአንድነት፣ሥሜትና የመስተጋብር ትስስሮች በሰፈሩባቸዉ አካባቢዎች በዚህ ሕገ-መንግሥት አንቀጽ 45 ንዑስ አንቀጽ 1 እና 2 ሥር በተደነገገዉ መሠረት የብሔረሰብ አስተዳደር ተቋቁሟል።

2. እያንዳንዱ ብሔረሰብ አስተዳደር የሚከተሉት አበይት አካላት ይኖሩታል።

ሀ/ የብሔረሰብ ምክር ቤት

ለ/ የብሔረሰብ አስተዳደር ምክር ቤት

ሐ/ የብሔረሰብ አስተዳደር የዳኝነት አካል

አንቀጽ 76

የብሔረሰብ ምክር ቤት ሥልጣንና ተግባር

1. እያንዳንዱ የብሔረሰብ ምክር ቤት ለክልል ምክር ቤት አባልነት የተመረጡትን ጨምሮ በዉስጡ ከታቀፉት የወረዳ ምክርቤቶች በልዩ ሁኔታ የሚመረጡ አባላት ያሉት ሆኖ ይቋቋማል::ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።

2. በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ-መንግሥት ለፌዴራሉ የሕዝብ ተወካዮችና ለፌዴሬሽን ምክር ቤት በዚህ ሕገ መንግሥት ደግሞ ለክልሉ ምክር ቤት የተሰጣቸዉ ሥልጣንና ተግባር እንደተጠበቀ ሆኖ የብሔረሰብ ምክር ቤቶች የየብሔረሰባቸዉ የበላይ የፖለቲካ ሥልጣን ባለቤቶች ናቸዉ።

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 ድንጋጌ ሥር የሠፈረዉ አጠቃላይ ሥልጣን እንደተጠበቀ ሆኖ እያንዳንዱ የብሔረሰብ ምክር ቤት ተጠሪነቱ ለክልሉ ምክር ቤት ሲሆን የሚከተሉት ልዩ ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል።

ሀ/ ብሔረሰቡ የሚጠቀምበትን የሥራ ቋንቋ መወሰን፤

ለ/ ብሔረሰቡ በቋንቋዉ ለመናገርና ለመጻፍ፣ ቋንቋዉን ለማሳደግ፣ለመጠበቅ፣ ለመግለጽ፣ለማዳበርና ለማስፋፋት፣እንዲሁም ታሪኩን ለመንከባከብ ያለዉን መብት ማስከበር፣

ሐ/ በዚህ ሕገ-መንግሥት ዉስጥ ለክልሉ ምክር ቤት የተሰጠዉ የሕግ አዉጭነት ሥልጣን እንደተጠበቀ ሆኖ በተደራጀበት አካባቢ ከክልል አቀፍ ሕግጋት፣ ደንቦችና መመሪያዎች ጋር በማይቃረን ሁኔታ የራሱን ዝርዝር የአፈጻጸም መመሪያዎች አዉጥቶ በሥራ ላይ ማዋል፤

መ/ የክልሉ ምክር ቤት ያፀደቀዉን ብሔራዊ ክልላዊ ዕቅድና በጀት መሠረት በማድረግ የአካባቢዉን ዕቅድና በጀት ማዉጣትና መርምሮ ማጽደቅ፣

ሠ/ የብሔረሰብ አስተዳደሩን አፈ-ጉባኤ፣ ምክትል አፈ-ጉባኤዉንና ዋና አስተዳዳሪዉን በምርጫ መሰየም፣

ረ/ በዋና አስተዳዳሪዉ የሚቀርቡለትን የብሔረሰብ አስተዳደሩን ምክትል አስተዳዳሪና ሌሎች የአስተዳደር ምክር ቤት አባላት ሹመት መርምሮ ማጽደቅ፣

ሰ/ በብሔረሰብ አስተዳደሩ ከፍተኛና የመካከለኛ ደረጃ ፍ/ቤቶች ዳኞች ሹመት ረገድ የዉሳኔ ሀሳቡን አስተያየት ለክልሉ ምክር ቤት መስጠት፣

ሸ/ የብሔረሰብ አስተዳደሩን ዋና አስተዳዳሪ ጨምሮ ሌሎች የአስተዳደሩን ባለሥልጣናት ሪፖርት መጥራትና የሚያስፈጽሙትን ሕጎች አፈጻጸም መመርመር፣

አንቀጽ 77

ስለብሔረሰብ ምክር ቤት አመራር

1. የብሔረሰብ ምክር ቤት የራሱ ጽ/ቤት ኖሮት ከምክር ቤቱ አባላት መካከል በሚመረጡ የራሱ አፈ-ጉባኤና ምክትል አፈ-ጉባኤ ይመራል፡፡ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል፡፡

2. አፈ-ጉባኤውንና ምክትል አፈ-ጉባኤውን ዝርዝር ሥልጣንና ኃላፊነቶች አስመልክቶ በዚህ ሕገ-መንግሥት ስለክልሉ ምክር ቤት አፈ-ጉባኤና ምክትል አፈ-ጉባኤ የተደነገጉት ድንጋጌዎች እንደአግባብነቱ ተፈጻሚነት ይኖራቸዋል፡፡

3. ምክር ቤቱ ስራውን እንደአስፈላጊነቱ ራሱን በልዩ ልዩ ንዑሳን ኮሚቴዎች ያደራጃል፡

አንቀጽ 78

የብሔረሰብ ምክር ቤት የስብሰባ ጊዜና የሥራ ዘመን

1. የብሔረሰብ ምክር ቤት የሥራ ዘመን አምስት ዓመት ይሆናል፡፡የሥራ ዘመኑ ከማብቃቱ ከአንድ ወር በፊት አዲስ ምርጫ ተካሂዶ ይጠናቀቃል፡፡ የቀድሞው ምክር ቤት የሥራ ዘመን በተጠናቀቀ በአንድ ወር ጊዜ ውስጥ አዲሱ ምክር ቤት ሥራውን ይጀምራል፡፡

2. የብሔረሰብ ምክር ቤት ቢያንስ በዓመት ሰባት ጊዜ ይሰበሰባል፡፡

3. ከምክር ቤቱ አባላት ውስጥ ከሁለት ሶስተኛው በላይ የሚሆኑ በስብሰባው ላይ ከተገኙ የስብሰባው ምልዓተ ጉባኤ ይሆናል፡፡ የምክር ቤቱ ውሳኔ በስብሰባው ላይ በተገኙት የምክር ቤቱ አባላት የአብላጫ ድምጽ ይተላለፋል፡፡

4. የብሔረሰብ ምክር ቤት ስብሰባ በግልጽ ይካሄዳል፡፡ምክር ቤቱ መደበኛ ስብሰባ በማያደርግበት ወቅት አፈ-ጉባኤው አስቸኳይ ስብሰባ ሊጠራ ይችላል፡፡የብሔረሰብ አስተዳደሩ ዋና አስተዳዳሪ ወይም ከምክር ቤቱ አባላት መካከል አንድ ሶስተኛው የሚሆኑት አስቸኳይ ስብሰባ እንዲጠራ ከጠየቁ አፈ-ጉባኤው ምክር ቤቱን ስብሰባ የመጥራት ግዴታ አለበት፡፡

አንቀጽ 79

ስለብሔረሰብ አስተዳደር ምክር ቤት

1. የብሔረሰብ አስተዳደር ከፍተኛ የሕግ አስፈጻሚ አካል የብሔረሰብ አስተዳደር ምክር ቤት ሲሆን ተጠሪነቱም ለሚወክለው ብሔረሰብ አስተዳደር ዋና አስተዳዳሪና ለብሔረሰብ ምክር ቤት ነዉ፡፡

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ሥር የተደነገገዉ እንደተጠበቀ ሆኖ የብሔረሰብ አስተዳደር ምክር ቤት ለክልሉ መስተዳድር ምክር ቤትና ለርዕሰ መስተዳድሩ ተጨማሪ ተጠሪነት ይኖርበታል፡፡

3. የብሔረሰብ አስተዳደር ምክር ቤት የብሔረሰብ አስተዳደሩ ዋና አስተዳዳሪ፣ ምክትል አስተዳዳሪና አስተዳደሩ ዉስጥ የሚገኙ አስፈጻሚ መምሪያ ኃላፊዎች የሚካተቱበት አካል ሆኖ ይቋቋማል፡፡

አንቀጽጽ 80

የብሔረሰብ አስተዳደር ምክር ቤት ሥልጣንና ተግባር

1. የብሔረሰብ አስተዳደር ምክር ቤት የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፡-

   ሀ/ በብሔረሰብ ምክር ቤቱ፣ በክልሉ ምክር ቤትና በፌደራሉ መንግሥት አካላት የወጡ ሕጎችና የተሰጡ ዉሳኔዎች በአስተዳደሩ ዉስጥ በሥራ መተርጐማቸዉን ያረጋግጣል፤

   ለ/ የአስተዳደር ምክር ቤቱ አባላት የሆኑ መምሪያዎችንና ሌሎች አስፈጻሚ አካላትን አደረጃጀት ይወስናል፣ ሥራቸዉን ይከታተላል፣ በበላይነት ይመራል፤

   ሐ/ የአስተዳደሩን ዓመታዊ በጀት ረቂቅ ያዘጋጃል፣ ለብሔረሰብ ምክር ቤቱ ያቀርባል፣ ሲፀድቅም በተግባር ላይ እንዲዉል ያደርጋል፤

   መ/ የአስተዳደሩ ኢኮኖሚያዊና ማኅበራዊ ልማት ፖሊሲዎችና ስትራቴጂዎች በዝርዝር ይነድፋል፣ በብሔረሰብ ምክር ቤቱ ያፀድቃል፣ የተወሰነዉንም ያስፈጽማል፤

   ሠ/ በብሔረሰብ አስተዳደሩ ዉስጥ ሕግና ሥርዓት መከበሩንና የሕዝቡ ሠላምና ደህንነት መጠበቁን ያረጋግጣል፤

ረ/ በብሔረሰብ ምክር ቤቱና በክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት የሚሰጡትን ሌሎች ተግባራት ያከናውናል።

2. የብሔረሰብ አስተዳደር ምክር ቤት አባላት በመንግሥት ተግባራቸው በጋራ ለሚሰጡት ውሣኔና ለሚፈጽሙት ተግባር የጋራ ኃላፊነት አለባቸው።

አንቀጽ 81

የብሔረሰብ አስተዳደር ዋና አስተዳዳሪ አሰያየምና የሥራ ዘመን

1. የብሔረሰብ አስተዳደር ዋና አስተዳዳሪ በብሔረሰብ ምክር ቤት ውስጥ አብላጫ መቀመጫ ባገኘው የፖለቲካ ድርጅት/ቶች/አቅራቢነት ከብሔረሰብ ም/ቤቱ አባላት መካከል በምርጫ ይሰየማል።
2. በዚህ ሕገ-መንግሥት በሌላ አኳኋን ካልተወሰነ በስተቀር የዋና አስተዳዳሪው የሥራ ዘመን የብሔረሰብ ም/ቤቱ የሥራ ዘመን ነው።

አንቀጽ 82

የዋና አስተዳዳሪው ሥልጣንና ተግባር

1. የብሔረሰብ አስተዳደር ዋና አስተዳዳሪ የአስተዳደሩ ሥራ መሪ፣ የአስተዳደር ም/ቤቱ ሰብሳቢና የብሔረሰብ አካባቢው ተጠሪ ነው።
2. ዋና አስተዳዳሪው ተጠሪነቱ ለብሔረሰቡ ምክር ቤትና ለክልሉ ርዕሰ መስተዳድር ነው።
3. ሌሎች የዋና አስተዳዳሪውን ሥልጣንና ተግባራት በሚመለከት በዚህ ሕገ መንግሥት የርዕሰ መስተዳድሩን ሥልጣንና ተግባራት አስመልክቶ የተደነገጉ ድንጋጌዎች እንደአግባብነታቸው ተፈጻሚ ይሆናሉ።

አንቀጽ 83

የብሔረሰብ አስተዳደር ምክትል አስተዳዳሪ

1. የብሔረሰብ አስተዳደር ምክትል አስተዳዳሪ በዋና አስተዳዳሪው አቅራቢነት ሹመቱ በብሔረሰብ የሚፀድቅ ሆኖ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል።
   ሀ/ በዋና አስተዳዳሪውና በብሔረሰብ አስተዳደር ም/ቤቱ ተለይተው የሚሰጡትን ተግባራት ያከናውናል፤
   ለ/ ዋና አስተዳዳሪው በማይኖርበት ወይም ሥራውን ለማከናወን በማይችልበት ጊዜ ተክቶ ይሠራል፤
2. ምክትል አስተዳዳሪው ተጠሪነቱ ለዋና አስተዳዳሪውና ለብሔረሰብ አስተዳደር ም/ቤት ነው።

አንቀጽ 84

የዋና አስተዳዳሪው ጽ/ቤት

1. የብሔረሰብ አስተዳደር ዋና አስተዳዳሪ የራሱ ጽ/ቤት ይኖረዋል።
2. የዋና አስተዳዳሪው ጽ/ቤት የብሔረሰብ አስተዳደር ም/ቤት ጽ/ቤት በመሆን ጭምር ሊያገለግል ይችላል። ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።

ምዕራፍ አሥር

ስለወረዳ አስተዳደር አደረጃጀትና ሥልጣን

አንቀጽ 85

አደረጃጀት

የወረዳ አስተዳደር የሚከተሉት አበይት የሥልጣን አካላት ይኖሩታል።

1. በሥሩ ከተዳደሩ ቀበሌዎች በሚወከሉ የሕዝብ ተወካዮች ተዋቅሮ የሚቋቋም የወረዳ ምክር ቤት፤

2. እነዚሁ ምክር ቤት አባላት መካከል ተመርጦ በሚሰየም የወረዳ ዋና አስተዳዳሪ አማካኝነት፣ የሚቋቋም የአስተዳደር ም/ቤትና፣

3. በዚህ ሕገ መንግሥት መሠረት የተቋቋመ የመጀመሪያ ደረጃ የዳኝነት አካል፤

አንቀጽ 86

የወረዳ አስተዳደር ሥልጣንና ተግባር

1. የወረዳ አስተዳደር በተደራጀበት አካባቢ የኢኮኖሚያዊ ልማትና ማኅበራዊ አገልግሎት እቅዶችን ለማዘጋጀትና ለመወሰንም ሆነ የክልሉ መንግሥት እንዲሁም የዞኑ ወይም የልዩ ወረዳ አካላት በየጊዜው የሚያወጧቸውን ፖሊሲዎች፣ ሕጎች፣ ደንቦችና መመሪያዎች በሥራ ላይ ለማዋል የሚያስችል ማናቸውም ሥልጣን ይኖረዋል።

2. እያንዳንዱ ወረዳ እራሱን የማስተዳደር፣ አካባቢውን የማልማትና በውስጣዊ ጉዳዮቹ ላይ ውሳኔ የመስጠት መብትና ሥልጣኑ እንደተጠበቀ ሆኖ የዞን አስተዳደር የበታች አካል ነው።

አንቀጽ 87

ስለወረዳ የምክር ቤት አባላት አመራረጥና ተጠሪነት

1. የወረዳ ምክር ቤት አባላት ወረዳው የተደራጀበት አካባቢ ከሚገኙት የቀበሌ ነዋሪዎች መካከል በቀጥታ በሕዝብ ይመረጣሉ።

2. የወረዳ ምክር ቤት አባላት ተጠሪነት ለመረጣቸው ሕዝብ ይሆናል።

አንቀጽ 88

የወረዳ ምክር ቤት ሥልጣንና ተግባር

1. የወረዳ ምክር ቤት በተቋቋመበት ወረዳ ውስጥ ከፍተኛው መንግሥታዊ የሥልጣን አካል ነው። ተጠሪነቱም ለዞኑ ምክር ቤት ይሆናል።

አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ሥር የሰፈረዉ አጠቃላይ ድንጋጌ እንደተጠበቀ ምክር ቤቱ የሚከተሉት ዝርዝር ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል።

የወረዳዉን ኢኮኖሚያዊ ልማት፣ ማኅበራዊ አገልግሎቶችንና፣ አስተዳደራዊ የሥራ ዕቅዶች፣ፕሮግራሞችንና በጀት ረቂቅ መርምሮ ያፀድቃል፤ በጀት በቀመር ለቀበሌዎች ይመድባል።

በወረዳዉ ዉስጥ መሠረታዊ የግብርና የልማት ሥራዎች ወቅቱን ጠብቀዉ መካሄዳቸዉንና የተፈጥሮ ሀብት ልማት፣ ጥበቃና እንክብካቤ ሥራ ልዩ ትኩረት ተሰጥቶ መከናወኑን ይከታተላል፤

ነዋሪዉ ሕዝብ ለልማት ሥራ በስፋት የሚነሳሳበትንና የሚንቀሳቀስበትን አመቺ ሁኔታ ይፈጥራል፤

ዝርዝሩ በሕግ የሚወሰን ሆኖ ከምክር ቤቱ አባላት መካከል አፈ ጉባኤን፣ ምክትል አፈ ጉባኤዉንና ዋና አስተዳዳሪዉን በምርጫ ይሰይማል፤ በዋና አስተዳዳሪዉ የሚቀርቡለትን ምክትል አስተዳዳሪና ሌሎች የወረዳ አስተዳደር ምክር ቤት አባላት ሹመት መርምሮ ያፀድቃል።

የራሱን ዉስጣዊ የአሠራር ሥነ ሥርዓት መመሪያና መተዳደሪያ ያወጣል፤

ዝርዝሩ በሕግ የሚወሰን ሆኖ የመሬት መጠቀሚያ ክፍያ፣ የእርሻ ሥራ ገቢ ግብርና ሌሎች ግብሮች ወቅቱን ጠብቀዉ መሰብሰባቸዉን ያረጋግጣል፤ ሌሎች የአገልግሎት ክፍያዎችን ይጥላል፤

ከክልሉ ከሚመደበዉና ከሚያስተዳድረዉ ዉጭ ያለዉንና የወረዳዉን የገቢ ምንጭ ይጠቀማል፤

የፌዴራሉና የክልሉ ሕገ መንግሥታትና ሌሎች ሕጎች እንደተጠበቁ ሆነዉ የወረዳዉን ሠላምና ፀጥታ ለማረጋገጥ የሚያስችል ዝርዝር መመሪያ አዉጥቶ በሥራ ላይ ያዉላል፤

የወረዳዉን ዋና አስተዳዳሪ ጨምሮ ሌሎች የወረዳዉን ባለሥልጣናት ለጥያቄ ይጠራል፤ የአስፈጻሚዉን አካል አሠራር ይመረምራል።

አንቀጽ 89

ስለ ምክር ቤቱ አመራርና አፈ ጉባኤ

1. የወረዳ ምክር ቤት የራሱ ጽ/ቤት እንዲኖረው ሆኖ ከአባላቱ መካከል ተመርጠው በሚሰየሙ አፈ ጉባኤ እና ምክትል አፈ ጉባኤ ይመራል፤ ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።

2. አፈ ጉባኤው ተጠሪነቱ ለወረዳው ምክር ቤት ሆኖ ወቅቱን ጠብቆ ምክር ቤቱን ለስብሰባ የመጥራትና ጉባኤውን የመምራት ኃላፊነት ይኖርበታል፤

3. ሌሎች የአፈ ጉባኤው ዝርዝር ተግባርና ኃላፊነቶች የክልል ምክር ቤቱን አፈ ጉባኤ አስመልክቶ በዚህ ሕገ መንግሥት የተደነገጉት እንደአግባብነቱ ተፈፃሚ ይሆናሉ።

አንቀጽ 90

የወረዳ ምክር ቤት ምክትል አፈ ጉባኤ

ምክትል አፈ ጉባኤው ተጠሪነቱ ለአፈ ጉባኤና ለወረዳው ምክር ቤት ሆኖ፤

1. በአፈ ጉባኤው ተለይተው የሚሰጡትን ተግባራት ያከናውናል።

2. አፈ ጉባኤው በማይኖርበት ጊዜ ወይም ሥራውን ለማከናወን በማይችልበት ጊዜ ተክቶ ይሰራል።

አንቀጽ 91

የምክር ቤቱ የስብሰባ ጊዜና የሥራ ዘመን

1. የወረዳ ምክር ቤት በየሦስት ወሩ ይሰበሰባል፤

2. ከምክር ቤቱ አባላት መካከል ከግማሽ በላይ የሚሆኑት በስብሰባ ላይ ከተገኙ ምልዓተ ጉባኤ ይሆናል። የምክር ቤቱ ውሳኔ በስብሰባ ላይ በተገኙት የምክር ቤቱ አባላት የአብላጫ ድምፅ ይተላለፋል፤

3. የወረዳ ምክር ቤት የሥራ ዘመን አምስት ዓመት ይሆናል፡፡ የምክር ቤቱ የሥራ ዘመን ከማብቃቱ ከአንድ ወር በፊት አዲስ ምርጫ ተካሂዶ ይጠናቀቃል፡፡ የቀድሞው ምክር ቤት የሥራ ዘመን በተጠናቀቀ በ15 ቀናት ጊዜ ውስጥ አዲሱ ምክር ቤት ሥራውን ይጀምራል፡፡

4. የወረዳ ምክር ቤት ስብሰባ በግልፅ ይካሄዳል፡፡ ምክር ቤቱ መደበኛ ስብሰባ በማያደርግበት ወቅት አፈ ጉባኤው አስቸኳይ ስብሰባ ሊጠራ ይችላል፡፡ የወረዳው ዋና አስተዳዳሪ ከምክር ቤቱ አባላት መካከል ከግማሽ በላይ የሚሆኑት አስቸኳይ ስብሰባ እንዲካሄድ ከጠየቁ አፈ ጉባኤው የምክር ቤቱ አስቸኳይ ስብሰባ የመጥራት ግዴታ አለበት፡፡

አንቀጽ 92

ስለ ወረዳው አስተዳደር ምክር ቤት

1. የወረዳው አስተዳደር ምክር ቤት የተቋቋመበት ወረዳ ከፍተኛ የሕግ አስፈፃሚ አካል ሲሆን ተጠሪነቱም ለወረዳው ዋና አስተዳዳሪና ለወረዳው ምክር ቤት ነው፡፡

2. የወረዳው አስተዳደር ምክር ቤት የወረዳው ዋና አስተዳዳሪ፣ ምክትል አስተዳዳሪ እንዲሁም በወረዳው ውስጥ የተቋቋሙ ዋና ዋና ዓላማ አስፈፃሚ የሴክተር ጽ/ቤት ኃላፊዎች የሚገኙበት አካል ሲሆን ከወረዳው ምክር ቤት በተጨማሪ ለክልሉ መስተዳድር ምክር ተጠሪነት ይኖረዋል፡፡

አንቀጽ 93

ስለወረዳ አስተዳደር ምክር ቤት ሥልጣንና ተግባር

1. የወረዳ አስተዳደር ምክር ቤት የሚከተሉት ዝርዝር ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፡፡
   ሀ/ የፌዴራሉና የክልሉ መንግሥታት ፖሊሲዎች፣ ሕጎች ደንቦች፣ መመሪያዎች እቅዶችና ፕሮግራሞች በተቋቋመበት ወረዳ ውስጥ በሥራ ላይ እንዲውሉ ያደርጋል፡፡

ለ/ በወረዳዉ ዉስጥ የሚገኙ አስፈፃሚ አካላት በበላይነት ያስተባብራል፣ ሥራቸዉን ይከታተላል፣ ይመራል፣

ሐ/ በሕግ መሠረት የመሬት መጠቀሚያ ክፍያ፣ የእርሻ ሥራ ገቢ ግብር እና ሌሎች ገቢዎችን ይሰበስባል፤ ተጨማሪ ገቢዎች ስለሚገኙበት ሁኔታ አጥንቶ ለወረዳዉ ምክር ቤት ለዉሳኔ ያቀርባል።

መ/ የወረዳዉ ዓመታዊ በጀት ያዘጋጃል፣ ለወረዳዉ ምክር ቤት ያቀርባል፣ ሲፀድቅም በተግባር ላይ እንዲዉል ያደርጋል፣

ሠ/ የወረዳዉ ሠላምና ፀጥታ ይጠብቃል፣ የወረዳዉን የፀጥታና የፖሊስ አካላት ይመራል፣ ሥራቸዉን ያስተባብራል፣ ይቆጣጠራል፣

ረ/ የማህበራዊ ኢኮኖሚያዊና አስተዳደራዊ እቅዶችን አዘጋጅቶ ለወረዳዉ ምክር ቤት በማቅረብ ያስፀድቃል። ሲፀድቅም ተግባራዊ ያደርጋል።

ሰ/ ሕዝቡን ለልማት ሥራ በስፋት ያነሳሳል፣ የክብር ልማትን ያቀናጃል፣ የተፈጥሮ ሀብትን ይጠብቃል፣ ያለማል፣ ይንከባከባል፣

ሸ/ በወረዳ ዉስጥ የሚገኙ ማንኛዉም ቅርሳ ቅርስ አስፈላጊዉ ጥበቃና እንክብካቤ የተደረገለት ስለመሆኑ በቅርበት ይከታተላል፣

ቀ/ በወረዳዉ ምክር ቤትና በክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት የሚሰጡትን ሌሎች ተግባራት ያከናዉናል፣

2. የወረዳ አስተዳደር ምክቤት አባላት በመንግሥታዊ ሥልጣናቸዉ ለሚፈጽሙት ተግባርና ለሚያሳልፉት ዉሳኔ በጋራ ኃላፊነት አለባቸዉ።

አንቀጽ 94

ስለ ወረዳዉ ዋና አስተዳዳሪ አሰያየምና

የሥራ ዘመን

1. የወረዳዉ ዋና አስተዳዳሪ በወረዳ ምክር ቤት በምርጫ አሸናፊ በሆነዉና በምክር ቤቱ ዉስጥ አብላጫ መቀመጫ ባገኘዉ የፖለቲካ ድርጅት ወይም የፖለቲካ ድርጅቶች ከምክር ቤቱ አባላት መካከል በምርጫ ይሰየማል፣

2. በዚህ ሕገ መንግሥት በሌላ አኳኋን ካልተወሰነ በስተቀር የወረዳው ዋና አስተዳዳሪ የሥራ ዘመን የወረዳው ምክር ቤት የሥራ ዘመን ይሆናል፤

አንቀጽ 95

የወረዳ ዋና አስተዳዳሪ ሥልጣንና ተግባር

1. የወረዳው ዋና አስተዳዳሪ ተጠሪነቱ ለወረዳው ምክር ቤትና ለዞን አስተዳደር ዋና አስተዳዳሪ ሆኖ የተሾመበት ወረዳ ተጠሪ፣ የአስተዳደሩ የሥራ ኃላፊና የአስተዳደር ምክር ቤቱ ሰብሳቢ ነው፡፡

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 የሰፈረው አጠቃላይ ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ ዋና አስተዳዳሪው፣

   ሀ/ የወረዳውን አስተዳደር ይወክላል፤

   ለ/ የወረዳውን አስተዳደር ምክር ቤት ይሰበስባል፣ ይመራል፤

   ሐ/ የፌዴራሉና የክልሉ ሕግጋተ መንግሥታት፣ ፖሊሲዎች፣ ሕጎች፣ ደንቦች፣ መመሪያዎችና ፕሮግራሞች በወረዳው ውስጥ በትክክል ሥራ ላይ መዋላቸውን ያረጋግጣል፤

   መ/ ምክትል አስተዳዳሪውን ጨምሮ የወረዳውን አስተዳደር ም/ቤት አባላት ሹመት ለወረዳው ም/ቤት አቅርቦ ያስፀድቃል፡፡ ምክትል አስተዳዳሪው የም/ቤት አባል መሆን አለበት፡፡

   ሠ/ የወረዳ አስተዳደሩን ልዩልዩ ተቋማትና ቢሮዎች የማንኛውንም ቀበሌዎች ሥራ በበላይነት ያስተባብራል፣ ይመራል፣ ይቆጣጠራል

   ረ/ የወረዳው ማህበራዊ አገልግሎቶች፣ የኢኮኖሚያዊ ልማት ፕሮግራሞች እና እቅዶች ወቅቱን ጠብቀው መዘጋጀታቸውን ይቆጣጠራል፤ ተግባራዊነታቸውንም ይከታተላል፤

   ሰ/ የወረዳው ነዋሪ ሕዝብ ሠላምና ደህንነት በአስተማማኝ ሁኔታ ይጠበቅ ዘንድ ሕግና ሥርዓትን እንዲያስከብሩ የተቋቋሙትን የፀጥታና የፖሊስ ኃይሎች በበላይነት ይመራል፣ ይቆጣጠራል፤

ሸ/ ለወረዳው አስተዳደር ምክር ቤት፣ ለወረዳው ምክር ቤትና ለበላይ የአስተዳደር አካላት በየጊዜው ሪፖርት ያቀርባል፤

ቀ/ በዚህ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 94 ንዑስ አንቀጽ 2 የተደነገገ እንደተጠበቀ ሆኖ ዋና አስተዳዳሪው የወረዳውን ምክር ቤት መሥራች ጉባኤ ይጠራል፤

በ/ በወረዳው ምክር ቤትና በርዕሰ መስተዳድሩ የሚሰጡትን ሌሎች ተግባራት ያከናውናል።

አንቀጽ 96

የወረዳ ምክትል አስተዳዳሪ፣ ሥልጣንና ተግባር እና የሥራ ዘመን

የወረዳ ምክትል አስተዳዳሪ በወረዳው ዋና አስተዳዳሪ አቅራቢነት ከአባላቱ በወረዳው ምክር ቤት የሚሰየም ሆኖ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፤

1 በዋና አስተዳዳሪዉና በወረዳው አስተዳደር ም/ቤት ተለይተው የሚሰጡትን ተግባራት ያከናውናል፤

2 ዋና አስተዳዳሪው በማይኖርበት ወይም ሥራውን ለማከናወን በማይችልበት ጊዜ ተክቶ ይሰራል፤

3. ምክትል አስተዳዳሪው ተጠሪነቱ ለወረዳው ዋና አስተዳዳሪና ለአስተዳደር ምክር ቤቱ ነው።

4. የወረዳ ምክትል አስተዳዳሪ የሥራ ዘመን የወረዳው ምክር ቤት የሥራ ዘመን ይሆናል።

አንቀጽ 97

የዋና አስተዳዳሪው ጽ/ቤት

1. የወረዳው ዋና አስተዳዳሪው የራሱ ጽ/ቤት ይኖረዋል፤

2. የዋና አስተዳዳሪው ጽ/ቤት የወረዳው አስተዳደር ምክር ቤት ጽ/ቤት በመሆን ጭምር ሊያገለግል ይችላል። ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።

ምዕራፍ አሥራ አንድ

ስለ ቀበሌ አስተዳደር አደረጃጀትና ሥልጣን

አንቀጽ 98

አደረጃጀትና ተጠሪነት

1. የቀበሌ አስተዳደር የክልሉ የመጨረሻ መንግሥታዊ የአስተዳደር እርከን ሲሆን በዚህ ሕገ መንግሥት መሠረት ተጠሪነቱ እንደየሁኔታው ለተዋቀረበት የከተማና ወይም የወረዳ አስተዳደር ነው።

2. የቀበሌ አስተዳደር የሚከተሉት አበይት አካላት ይኖሩታል።
   - ሀ/ የቀበሌ ምክር ቤት፣
   - ለ/ የቀበሌ አስተዳደር ምክር ቤትና
   - ሐ/ የማኅበራዊ ፍርድ ቤት፣

አንቀጽ 99

ስለቀበሌ አስተዳደር ሥልጣንና ተግባር

1. የቀበሌ አስተዳደር በተደራጀበት አካባቢ የኢኮኖሚያዊና ማኅበራዊ ዕቅዶችን የማውጣትና መመሪያዎችን የማዘጋጀት፣ በሥራ ላይ የማዋልና እንዲሁም የመወሰን፣ ሥልጣን አለው።

2. እያንዳንዱ የቀበሌ አስተዳደር ራሱን የማስተዳደር፣ አካባቢውን የማልማትና በውስጣዊ ጉዳዮቹ ላይ ውሳኔ የመስጠት መብትና ሥልጣን ይኖረዋል።

አንቀጽ 100

ስለቀበሌ ምክር ቤት

1. የቀበሌ ምክር ቤት በዚህ ሕገ መንግሥት መሠረት የቀበሌው ነዋሪ ሕዝብ ከፍተኛ የሥልጣን አካል ሆኖ ተቋቁሟል።

2. የቀበሌ ምክር ቤት አባላት በቀጥታ በቀበሌው ነዋሪ ሕዝብ የሚመረጡ ይሆናሉ።

3. የምክር ቤቱ አባላት ተጠሪነት ለመረጣቸው ሕዝብ ነው፤

4. የቀበሌ ምክር ቤት ተጠሪነቱ ለወረዳ ምክር ቤት ይሆናል።

አንቀጽ 101

የቀበሌ ምክር ቤት ሥልጣንና ተግባር

በዚህ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 100 ንዑስ አንቀጽ 1 ሥር የሰፈረው አጠቃላይ ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ የቀበሌ ምክር ቤት ከዚህ በታች የተመለከቱት ዝርዝር ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል።

1. የወረዳው ምክር ቤትና የወረዳው ምክር ቤት በየጊዜው የሚያወጧቸው ዕቅዶችና መመሪያዎች በቀበሌው ውስጥ በሥራ ላይ እንዲውሉ ያደርጋል።

2. የበላይ የሆኑት የአስተዳደር አካላት ከሚያወጧቸው ፖሊሲዎች፣ ሕጎችና ደንቦች መመሪያዎች ጋር በማይቃረን መንገድ የአካባቢ ማኅበራዊ ጉዳይ መመሪያዎችን አውጥቶ በቀበሌ ውስጥ በሥራ ላይ እንዲውሉ ያደርጋል።

3. ከምክር ቤቱ አባላት መካከል የቀበሌውን አፈ ጉባዔ፣ ምክትል አፈጉባዔና አስተዳዳሪ በምርጫ ይሰይማል፤ የቀበሌውን የአስተዳደር ምክር ቤት ያደራጃል፤

4. የነዋሪውን ሕዝብ ትችትና አስተያየት መሠረት በማድረግ በቀበሌ አስተዳዳሪ ተመርጠው የሚቀርቡለትን የማኅበራዊ ፍርድ ቤት ዳኞች ይሾማል።

5. የበላይ በሆኑ የአስተዳደር አካላት የሚሰጡትን የማኅበራዊ፣ የኢኮኖሚያዊ፣ ልማትና አስተዳደራዊ ዕቅዶችና ፕሮግራሞችን ተቀብሎ በቀበሌው ውስጥ በሥራ ላይ የሚውሉበትን ዝርዝር የሥራ አፈፃፀም መርሃ ግብር ያወጣል፤ አፈፃፀሙን ይከታተላል፤

6. በሚመለከተው ቀበሌ ነዋሪ ሕዝብ የሚጠቅሙ ሌሎች ተጨማሪ ዕቅዶችን ያወጣል፤ ተግባራዊነታቸውንም በቅርበት ይከታተላል፤

7. የቀበሌዉን ነዋሪ ሕዝብ በልማት ሥራ ያሳትፋል፤ የተፈጥሮ ሀብትን ልማትና እንክብካቤ ሥራ በቅርበት ይከታተላል፤

8. የቀበሌዉ ነዋሪ ሕዝብ ሠላምና ደህንነት መጠበቁንና ሕግና ሥርዓት መከበሩን ያረጋግጣል፤

9. የቀበሌዉን አስተዳዳሪ ምክትል አስተዳዳሪ ለጥያቄ ይጠራል፤ የአስፈፃሚዉን አካል አሠራር ይመረምራል::

አንቀጽ 102

ስለ ቀበሌ ምክር ቤት አመራር

1. የቀበሌ ምክር ቤት የራሱ ጽ/ቤት የሚኖረዉ ሆኖ ከአባላቱ መካከል የሚመረጡ አንድ አፈ ጉባኤ እና አንድ ምክትል አፈ ጉባኤ ይመራል፤ ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል::

2. አፈ ጉባኤዉ ተጠሪነቱ ለቀበሌዉ ምክር ቤት ሆኖ ምክር ቤቱን በወቅቱ ይሰበስባል፤ ይመራል፤ አጀንዳዎች እንዲዘጋጁ ያደርጋል፤ ቃለ ጉባኤዎች መያዛቸዉንና ሠነዶች መጠበቃቸዉን ይከታተላል፤ ይቆጣጠራል፤

3. ምክትል አፈ ጉባኤዉ ተጠሪነቱ ለአፈ ጉባኤዉና ለቀበሌ ምክር ቤት ሆኖ፦

   ሀ/ በአፈ ጉባኤዉ ተለይተዉ የሚሰጡትን ተግባራት ያከናዉናል፤

   ለ/ አፈ ጉባኤዉ በማይኖርበት ወይም ሥራዉን ለማከናወን በማይችልበት ጊዜ እርሱን ተክቶ ይሰራል::

አንቀጽ 103

የምክር ቤቱ የስብሰባ ጊዜና የሥራ ዘመን

1. የቀበሌዉ ምክር ቤት መደበኛ ስብሰባዉን በወር አንድ ጊዜ ያካሂዳል::

2. ከምክር ቤት አባላት መካከል ከግማሽ በላይ የሚሆኑት በስብሰባ ላይ ከተገኙ ምልዓተ ጉባኤ ይሆናል:: የምክር ቤቱ ዉሳኔ በስብሰባዉ ላይ በተገኙት የምክር ቤት አባላት የአብላጫ ድምጽ ይተላለፋል::

3. የምክር ቤቱ የሥራ ዘመን አምስት ዓመት ይሆናል። የሥራ ዘመኑ ከማብቃቱ ከአንድ ወር በፊት አዲስ ምርጫ ተካሂዶ ይጠናቀቃል። የቀድሞው ምክር ቤት የሥራ ዘመን በተጠናቀቀ በአሥራ አምስት ቀናት ውስጥ አዲስ ምክር ቤት ሥራውን ይጀምራል።

4. የቀበሌው ምክር ቤት ስብሰባ በግልጽ ይካሄዳል። ምክር ቤቱ መደበኛ ስብሰባ በማይደረግበት ወቅት አፈ ጉባኤው አስቸኳይ ስብሰባ ሊጠራ ይችላል። የቀበሌ አስተዳዳሪ ወይም ከምክር ቤቱ አባላት መካከል ከግማሽ በላይ የሚሆኑ አስቸኳይ ስብሰባ እንዲካሄድ ከጠየቁ አፈ ጉባኤው የምክር ቤቱን ስብሰባ የመጥራት ግዴታ አለበት።

አንቀጽ 104

ስለቀበሌ አስተዳደር ምክር ቤት

1. የቀበሌ አስተዳደር ምክር ቤት የቀበሌው አስተዳዳሪ፣ ምክትል አስተዳዳሪና በቀበሌው ምክር ቤት አማካኝነት በተጨማሪ ተመርጠው የሚሰየሙ በቀበሌው ውስጥ ከሚገኙ የማኅበራዊ አገልግሎት ሰጪ የመንግሥት ተቋማት ሠራተኞች በአባልነት የሚገኙበትና የበላይ በሆኑት የአስተዳደር አካላት ለሚወጡ ሕጎች፣ ደንቦችና መመሪያዎች የመጨረሻ አስፈፃሚ አካል ነው።

2. የቀበሌው አስተዳደር ምክር ቤት ተጠሪነቱ ለቀበሌ አስተዳዳሪ፣ ለመረጠው የቀበሌ ምክር ቤትና እንደየሁኔታው ቀበሌ ሊታቀፍበት ከተማ አስተዳደርና ወይም ለወረዳው አስተዳደር ይሆናል።

3. የቀበሌ አስተዳደር ምክር ቤት አባላት በግልና በወል የቀበሌውን አስተዳደር ሥራ ይመራሉ፣ ያስተባብራሉ።

4. የቀበሌ አስተዳደር ምክር ቤት አባላት በጋራ ሥልጣናቸው ለሚያከናውኑት ሥራና ለሚፈጽሙት ተግባር የጋራ የሆነ ኃላፊነት አለባቸው።

አንቀጽ 105

የቀበሌ አስተዳደር ምክር ቤት ሥልጣንና ተግባር

1. በዚህ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 104 ንዑስ አንቀጽ 1 ሥር የሰፈረዉ አጠቃላይ ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ የቀበሌ አስተዳደር ምክር ቤት ከዚህ በታች የተመለከቱትን ዝርዝር ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፤

   ሀ/ የቀበሌዉ ምክር ቤት የሚያፀድቃቸዉን የልማት እቅዶችና ፕሮግራሞች በቀበሌዉ ዉስጥ በሥራ ላይ ያዉላል፤ የራሱን ዝርዝር የልማት እቅዶች ይነድፋል፤ ለቀበሌዉ ምክር ቤት አቅርቦ ያስፀድቃል፤

   ለ/ በቀበሌዉ ዉስጥ የሚካሄዱ የማህበራዊ አገልግሎት እቅዶች በሥራ ላይ መዋላቸዉን ይከታተላል፣ ይቆጣጠራል፤

   ሐ/ የገጠር ልማትን ያፋጥናል፤ የተፈጥሮ ሀብት ጥበቃ፣ እንክብካቤና ልማት ሥራ በከፍተኛ ደረጃ እንዲካሄድ ያደርጋል፤ ሕዝቡን ለልማት ሥራ ያነሳሳል፣ ያስተባብራል፤

   መ/ የቀበሌዉ ሠላምና ፀጥታ እንዲጠበቅ ያደርጋል፤

   ሠ/ በአካባቢዉ ለሚገኙ ቅርሳ ቅርሶች ተገቢዉን ጥበቃና እንክብካቤ ያደርጋል፤ በጥቅም ላይ ስለሚዉሉበት መንገድም የበኩሉ ለዉጥ ሐሳብ ያቀርባል፤

   ረ/ የሥራ እንቅስቃሴዉን በሚመለከት ለቀበሌዉ ምክር ቤት በየወቅቱ ሪፖርት ያቀርባል፡፡

   ሰ/ በቀበሌ ምክር ቤት የሚሰጡትን ሌሎች ተግባራት ያከናዉናል፡፡

2. የቀበሌ አስተዳደር ምክር ቤት ዝርዝር የሥራ እቅዶችን የሚነድፈዉንና አፈፃፀማቸዉን የሚከታተለዉም ሆነ የሚገመግመዉ እንደአስፈላጊነቱ በየጊዜዉ እየተገናኘ ይሆናል፡፡

አንቀጽ 106

ስለ ቀበሌ አስተዳደሩ አሰያየምና የሥራ ዘመን

1. የቀበሌ አስተዳደሩ በቀበሌ ምክር ቤት [illegible] በሆነዉና በምክር ቤቱ ዉስጥ አብላጫ መቀመጫ ባገኘዉ የፖለቲካ ድርጅት ወይም ድርጅቶች አቅራቢነት ከምክር ቤቱ አባላት መካከል ተመርጦ ይሰየማል፡፡

2. በዚህ ሕገ መንግሥት በሌላ አኳኋን ካልተወሰነ በስተቀር የቀበሌ አስተዳደሩ የሥራ ዘመን የቀበሌዉ ምክር ቤት የሥራ ዘመን ይሆናል።

አንቀጽ 107

የቀበሌ አስተዳደሪ ሥልጣንና ተግባር

1. የቀበሌዉ አስተዳዳሪ ተጠሪነቱ ለቀበሌዉ ምክር ቤትና እንደሁኔታዉ ቀበሌዉ ለታቀፈበት ከተማና ወይም ወረዳ አስተዳደር ሆኖ የቀበሌዉ ተጠሪ፣ የአስተዳደሩ ሥራ መሪና የአስተዳደር ምክር ቤቱ ሰብሳቢ ነዉ።

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ሥር የሰፈረዉ አጠቃላይ ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ የቀበሌዉ አስተዳዳሪ ከዚህ በታች የተመለከቱት ዝርዝር ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፤

   ሀ/ የቀበሌዉን የአስተዳደር ምክር ቤት ይሰበስባል፣ ይመራል፣

   ለ/ የበላይ በሆኑት የአስተዳደር አካላት የሚወጡትን ፖሊሲዎች፣ ሕጎች፣ ደንቦች፣ መመሪያዎችንና እቅዶች ተቀባይነት በቀበሌዉ ዉስጥ በሥራ ላይ መዋላቸዉን ይከታተላል፣ ይቆጣጠራል፤

   ሐ/ ምክትል አስተዳዳሪዉን ጨምሮ የቀበሌዉን አስተዳደር ምክር ቤት አባላት ሹመት ለቀበሌ ምክር ቤት አቅርቦ ያፀድቃል፤

   መ/ የነዋሪዉን ሕዝብ አስተያየት መሠረት አድርጎ በቀበሌዉ አስተዳደር ምክር ቤት አማካኝነት እንዲጣራ ካደረገ በኋላ የቀበሌ ማህበራዊ ፍ/ቤት ዳኞች ዝርዝር ለቀበሌ ምክር ቤት አቅርቦ ያሾማል።

   ሠ/ ለቀበሌዉ ምክር ቤት፣ ለነዋሪዉ ሕዝብ እንደአስፈላጊነቱ ቀበሌ ለታቀፈበት ከተማና ወይም ወረዳ አስተዳደር በየጊዜዉ የሥራ ሪፖርት ያቀርባል፤

   ረ/ በቀበሌዉ አስተዳደር ምክር ቤት፣ በቀበሌዉ ምክር ቤትና እንደሁኔታዉ በሚመለከተዉ ከተማና ወይም ወረዳ አስተዳደር የሚሰጡትን ሌሎች ተግባራት ያከናዉናል።

አንቀጽ 108

የቀበሌ ምክትል አስተዳዳሪ ሥልጣንና ተግባር የሥራ ዘመን

የቀበሌ ምክትል አስተዳዳሪ በቀበሌው አስተዳዳሪ ተመርጦ [illegible] በቀበሌው ምክር ቤት የሚፀድቅ ሆኖ፣

1. በቀበሌው አስተዳደር ምክር ቤት እና በአስተዳዳሪው ተለይተው የሚሰጡትን ተግባራት ያከናውናል፣

2. የቀበሌው አስተዳዳሪ በማይኖርበት ወይም ሥራውን ለማከናወን በማይችልበት ጊዜ ተክቶ ይሰራል፣

3. የቀበሌ ምክትል አስተዳዳሪ ተጠሪነቱ ለቀበሌው አስተዳዳሪና ለአስተዳደር ምክር ቤቱ ነው::

4. የቀበሌው ምክትል አስተዳዳሪ የሥራ ዘመን የቀበሌው ምክር ቤት የሥራ ዘመን ይሆናል::

አንቀጽ 109

ስለቀበሌ አስተዳደር ጽ/ቤት

የቀበሌ አስተዳደር የራሱ ጽ/ቤት ይኖረዋል፡፡

ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል::

አንቀጽ 110

የቀበሌ ማህበራዊ ፍርድ ቤት

1. የቀበሌ ማህበራዊ ፍርድ ቤት የቀበሌው ማህበራዊ የዳኝነት አካል ሆኖ በዚህ ሕገ መንግሥት ተቋቁሟል:: ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል::

2. የማህበራዊ ፍርድ ቤት ዳኞች በዚህ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 101 ንዑስ አንቀጽ 4 ሥር በተደነገገው መሠረት ተመርጠው የሚሾሙ ይሆናሉ::

3. የማኅበራዊ ፍርድ ቤት ዳኞች የሥራ ዘመን የቀበሌ ምክር ቤት የሥራ ዘመን ይሆናል። ዝርዝሩ በሕግ ይደነገጋል።

ምዕራፍ አሥራ ሁለት

የክልሉ ፖሊሲ መርሆዎችና ዓላማዎች

አንቀጽ 111

ዓላማዎች

1. ማንኛውም የመንግሥት አካል የፌዴራሉንና የክልሉን ሕገ መንግሥት፣ ሌሎች ሕጎችንና ፖሊሲዎችን በሥራ ላይ ሲያውል በዚህ ምዕራፍ በተመለከቱት መርሆዎችና ዓላማዎች ላይ መመስረት አለበት።

2. በዚህ ምዕራፍ ውስጥ " መንግሥት " ማለት የጋምቤላ ሕዝቦች ክልላዊ መንግሥት ማለት ነው።

አንቀጽ 112

የፖለቲካ ነክ ዓላማዎች

1. የሀገሪቱን የፈጣን የልማት ራዕይ እውን ለማድረግ ከሙስና የፀዳ፣ ቀልጣፋ፣ ወጪ ቆጣቢ፣ ግልጽነት የተላበሰና ለሕዝብና ለሕግ ተጠያቂ የሆነ መልካም አስተዳደር ይመሰርታል። መንግሥት በዲሞክራሲያዊ መርሆዎች ላይ በመመስረት በክልሉ ውስጥ የሚገኙ ብሔር ብሔረሰቦችና ሕዝቦች በሁሉም ደረጃዎች ራሳቸውን በራሳቸው የሚያስተዳድሩበት ሁኔታ ማመቻቸት አለበት።

2. መንግሥት በክልሉ ውስጥ የሚገኙ ብሔር ብሔረሰቦችና ሕዝቦች ማንነት የማክበርና የማስከበር እና በዚሁ ላይ በመመርኮዝ በመካከላቸው እኩልነትን፣ አንድነትንና ወንድማማችነትን ለማጠናከር ግዴታ አለበት።

አንቀጽ 113

የኢኮኖሚ ነክ ዓላማዎች

1. የጋምቤላ ክልል ሥነ-ምኅዳር (በቂ ዝናብ ለም መሬት) መሠረት ያደረገ፣ የክልሉን ተነጻጻሪ ብልጫዎች ላይ ያተኮረ፣ ፈጣን የተሳሰረና በገበያ የሚመራ የኢኮኖሚ

እንቅስቃሴ ያደርጋል። ስለሆነም የሕዝቡ፣ የባለሃብቶችና የራሱ የመንግሥት የልማት ኃይሎችን በቅንጅት ይመራል። ከአገሪቱ የገበያ ማዕከላት ለማገናኘት አቅም በፈቀደ መጠን የመሠረተ ልማት ዝርጋታን ያፋጥናል። መንግሥት ሁሉንም የክልሉ ነዋሪዎች ባላቸዉ እዉቀትና ሀብት ተጠቃሚ የሚሆኑበትን መንገድ የመቀየስ ኃላፊነት አለበት።

2. የክልሉ ነዋሪዎች የኢኮኖሚ ሁኔታዎችን ለማሻሻል እኩል ዕድል እንዲኖራቸዉ ለማድረግና ሀብት ፍትሐዊ በሆነ መንገድ የሚከፋፈልበትን ሁኔታ ማመቻቸት አለበት።

3. የተፈጥሮና ሰዉ ሠራሽ አደጋ እንዳይደርስ መከላከልና አደጋዉ ሲደርስም ለተጎጂዉ ሕዝብ እርዳታ በወቅቱ እንዲደርስ ማድረግ አለበት።

4. መንግሥት መሬትንና የተፈጥሮ ሀብትን በሕዝብ ስም በይዞታዉ ሥር በማድረግ ለሕዝቡ የጋራ ጥቅም እንዲዉል የማድረግ ኃላፊነት አለበት።

5. የክልሉ የልማት ፖሊሲዎችና ፕሮግራሞች ሲዘጋጁ ሕዝቡ እንዲሳተፍ ማድረግ አለበት። የሕዝቡን የልማት እንቅስቃሴዎች መደገፍ አለበት።

6. መንግሥት የሕዝቡን እዉቀት፣ ጉልበትና ገንዘብ በማቀናጀት ፈጣን ልማት የሚረጋገጥበትን መንገድ መቀየስ አለበት። ሕዝቡ በክልሉ የኢኮኖሚ እንቅስቃሴ ከፍተኛ ሚና እንዲኖረዉ ማድረግ አለበት። በተለይም ሕዝቡ ዕቅዶችንና ፖሊሲዎችን በመደገፍ ብቻ ሳይሆን በማስፈጸምና በመገምገም መሳተፍ አለበት።

7. መንግሥት በኢኮኖሚና ማህበራዊ የልማት እንቅስቃሴዎች ዉስጥ ሴቶች ከወንዶች ጋር እኩል የሚሳተፉበትን ሁኔታ የማመቻቸት ኃላፊነት አለበት።

8. የመንግሥት ሠራተኛዉን ሕዝብ ጤንነቱ፣ ደህንነቱና የሥራ ደረጃ ለመጠበቅ መጣር አለበት።

አንቀጽ 114
ማህበራዊ ነክ ዓላማዎች

1. የአገሪቱና የክልሉ አቅም በፈቀደ መጠን ሁሉም የክልሉ ነዋሪዎች የትምህርት፣ የጤና አገልግሎት፣ የንፁህ ዉሃ፣ የመኖሪያ፣ የምግብና ማህበራዊ ዋስትና እንዲኖራቸው ያደርጋል።

2. ትምህርት ከሃይማኖት፣ ከፖለቲካ አመለካከቶችና ከባህላዊ ተጽዕኖዎች ነፃ በሆነ መንገድ ይካሄዳል።

አንቀጽ 115
ባህል ነክ ዓላማዎች

1. የክልሉ መንግሥት መሠረታዊ መብቶችና ሰብአዊ ክብርን እንዲሁም ዲሞክራሲንና ሕገ መንግሥቱን የማይቃረኑ ባህሎችና ልማዶች በእኩልነት እንዲጎለብቱና እንዲያድጉ የመርዳት ኃላፊነት አለበት።

2. በክልሉ ዉስጥ የሚገኙ የተፈጥሮ ሀብቶችንና የታሪክ ቅርሶችን መጠበቅ የመንግሥትና የሁሉም የክልሉ ነዋሪዎች ግዴታ ነው።

3. የክልሉ መንግሥት አቅም በፈቀደ መጠን ኪነ ጥበብን፣ ሳይንስንና ቴክኖሎጂን የማስፋፋት ግዴታ አለበት።

4. የክልሉ መንግሥት ወጣቱን ትዉልድ የመንከባከብ፣ በተሟላ ሥነ ምግባር የማነጽ፣ በአካልም ሆነ በአእምሮ ጠንክሮ ኃላፊነት የሚሸከም፣ ህዝቡን የሚወድና ሰዉን የሚያከብር ዜጋና በራሱ የሚተማመን ዜጋ ሆኖ እንዲያድግ ያላሰለሰ ጥረት የማድረግ ኃላፊነት አለበት።

አንቀጽ 116
የአካባቢ ደህንነት ጥበቃ ዓላማዎች

1. መንግሥት ሁሉም የክልሉ ነዋሪ ንፁህና ጤናማ አካባቢ እንዲኖረው የመጣር ኃላፊነት አለበት።

2. ማንኛውም የኢኮኖሚ ልማት እርምጃ የአካባቢውን ደህንነት የማያናጋ መሆን አለበት።

3. የሕዝብንና የአካባቢ ደህንነት የሚመለከት ፖሊሲና ፕሮግራም በሚነደፍበትና በሥራ ላይ በሚውልበት ጊዜ የሚመለከተውን ሕዝብ ሃሳቡን እንዲገልጽ መደረግ አለበት።

4. መንግሥትና የክልሉ ነዋሪዎች አካባቢያቸውን የመንከባከብ ግዴታ አለባቸው።

ምዕራፍ አሥራ ሰባት
ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

አንቀጽ 117
የአስቸኳይ ጊዜ አዋጅ

1. በፌደራሉ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 93 ንዑስ አንቀጽ 1(ለ)ና በዚህ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 49 ንዑስ አንቀጽ 2.17 በተደነገገው መሠረት ማናቸውም የተፈጥሮ አደጋ ሲያጋጥም ወይም የሕዝብን ጤንነት አደጋ ላይ የሚጥል በሽታ ሲከሰት የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት በዚህ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 64 ንዑስ አንቀጽ 8 ሥር በተሰጠው ሥልጣን መሠረት የአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌ አዋጅ ተግባራዊ ያደርጋል።

2. የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት የአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌውን አውጥቶ በሥራ ላይ ሲውል በአሥራ አምስት ቀናት ውስጥ ለአፈ ጉባኤው የክልሉን ምክር ቤት አስቸኳይ ስብሰባ እንዲጠራ ማሳወቅና የአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌውን ለምክር ቤቱ በማቅረብ ማጸደቅ አለበት።

3. የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት ያወጣዉን የአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌ በክልሉ ምክር ቤት ተቀባይነት ካገኘ በሥራ ላይ ሊቆይ የሚችለዉ ለስድስት ወራት ብቻ ይሆናል፡፡ ሆኖም የክልሉ ምክር ቤት በሁለት ሶስተኛ ድምጽ ሲወስን የአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌዉ በየአራት ወሩ እንዲታደስ ለማድረግ ይችላል፡፡

4. የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤትና የክልሉ ምክር ቤት በአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌ አማካኝነት የሚያወጧቸዉ ደንቦችና የሚወስዷቸዉ እርምጃዎች በማናቸዉም ረገድ በዚህ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 1፣ አንቀጽ 16፣ አንቀጽ 17፣ አንቀጽ 19/1 እና /2/፣ አንቀጽ 22/1/፣ አንቀጽ 25/1/፣ አንቀጽ 26፣ አንቀጽ 29/1/ እና አንቀጽ 49/1/ እና /2/ ድንጋጌዎች ሥር የተቀመጡትን መብቶች የሚገድቡ መሆን የለባቸዉም፡፡

አንቀጽ 118

የአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌ አፈጻጸም መርማሪ ቦርድ

1. በክልሉ ዉስጥ የአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌ በሚታወጅበት ወቅት የክልሉ ምክር ቤት ከአባላቱና በሕግ ባለሙያዎች መርጦ የሚመድባቸዉና ሰባት አባላት ያሉት አስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌ አፈጻጸም መርማሪ ቦርድ ማቋቋም ይችላል፡፡
ቦርዱ የአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌዉ በክልሉ ምክር ቤት በሚፀድቅበት ጊዜ ይቋቋማል፡፡

2. የአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌ አፈጻጸም መርማሪ ቦርድ የሚከተሉት ሥልጣንና ኃላፊነቶች ይኖሩታል፤

   (ሀ) በአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌ ምክንያት የታሰሩ ግለሰቦች ቢኖሩ በአንድ ወር ጊዜ ዉስጥ ይፋ ማድረግና የታሰሩበትን ምክንያት መግለጽ፤

   (ለ) በአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌ አፈጻጸም የሚወሰዱት እርምጃዎች በማናቸዉም ረገድ ኢሰብአዊ አለመሆናቸዉን መከታተልና መቆጣጠር፤

ሐ/ ማናቸውም የአስቸኳይ ጊዜ አዋጅ እርምጃ ኢሰብአዊ መሆኑን ሲያምንበት ርዕሰ መስተዳድሩ ወይም መስተዳድር ምክር ቤቱ እርምጃውን እንዲያስተካክል ሃሳብ መስጠት፣

መ/ የአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌ አፈፃፀም እርምጃዎች ኢሰብአዊ ድርጊት የፈፀሙ ሁሉ ለፍርድ እንዲቀርቡ ማድረግ፣

ሠ/ የአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌ አፈፃፀም እንዲቀጥል ለክልሉ ምክር ቤት ጥያቄ ሲቀርብ ያለውን አስተያየት ለምክር ቤቱ ማቅረብ፣

3. የአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌ አፈፃፀም መርማሪ ቦርድ በዚህ ሕገ መንግሥት መሠረት ተልዕኮውን እንዳጠናቀቀ የሚፈርስ ይሆናል።

አንቀጽ 119

የክልሉ ዋና ኦዲተርና ምክትል ዋና ኦዲተር

1. የክልሉ ዋና ኦዲተርና ምክትል ዋና ኦዲተር በርዕሰ መስተዳድሩ አቅራቢነት በክልሉ ምክር ቤት ይሾማሉ። ተጠሪነታቸውም ለክልሉ ምክር ቤት ይሆናል።

2. የክልሉ ዋና ኦዲተር የክልሉ መንግሥት ተቋማትና ሌሎች መሥሪያ ቤቶች ሂሳቦችን በመቆጣጠር በክልሉ ምክር ቤት የተመደበው ዓመታዊ በጀት ገንዘብ በዓመቱ ውስጥ እንዲሰሩ ለተወሰኑት ሥራዎች በሚገባ መዋሉን ለምክር ቤቱ ሪፖርት ያቀርባል።

3. የክልሉ ዋና ኦዲተር የመሥሪያ ቤቱን በጀት በቀጥታ ለክልሉ ምክር ቤት አቅርቦ ያስጸድቃል።

4. የዋናው ኦዲተር መሥሪያ ቤት ዝርዝር ሥልጣንና ተግባር በሕግ ይወሰናል።

አንቀጽ 120

የሕገ መንግሥት ማሻሻያ ሃሳብ ስለማመንጨት

የዚህ ሕገ መንግሥት ማሻሻያ ሃሳብ፡

ሀ/ በክልል ምክር ቤት አባላት አንድ ሶስተኛ ሲጠይቁ ወይም፣

ለ/ በክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት አባላት በአብላጫ ሲያምኑ ወይም፣

ሐ/ በክልሉ ውስጥ ከሚገኙት የብሔረሰብ ዞንና የብሔረሰብ ልዩ ወረዳ ምክር ቤቶች በአንድ ሶስተኛዎቹ ጥያቄ ወይም፣

መ/ በክልሉ ውስጥ የሚገኙት የወረዳ ምክር ቤቶች በአንድ ሶስተኛዎች ጥያቄ ወይም፣

ሠ/ በክልሉ ውስጥ ከሚገኙት የቀበሌ ምክር ቤቶች በአንድ ሶስተኛው ጥያቄ ሲጠይቁትና ሲያምኑ የሕገ መንግሥቱ መሻሻል ጉዳይ ለሚመለከታቸው ክፍሎች ይቀርባል።

አንቀጽ 121

ሕገ መንግሥቱን ስለማሻሻል

1. የዚህ ሕገ መንግሥት ምዕራፍ ሁለትና ምዕራፍ ሶስት ድንጋጌዎች ሊሻሻሉ የሚችሉት የፌዴራሉ ሕገ መንግሥት ምዕራፍ ሁለትና ሶስት ሲሻሻል ብቻ ነው። በዚህ መሠረት የሚደረገው ማሻሻያ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ ሁለት ድንጋጌ መሠረት ይፀድቃል።

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ሥር ከተዘረዘሩት ዉጪ ያሉት የሕገ መንግሥቱ ድንጋጌዎች ሊሻሻሉ የሚችሉት በሚከተለው አኳኋን ብቻ ይሆናል።

   ሀ/ በክልሉ ውስጥ ከሚገኙት የወረዳ ምክር ቤቶች ከግማሽ በላይ የሚሆኑት በአብላጫ ድምጽ ሲያፀድቁትና፣

ለ/ በክልሉ ዉስጥ ከሚገኙት የብሔረሰብ ዞን ወይም የብሔረሰብ ልዩ ወረዳ ምክር ቤቶች ከግማሽ በላይ የሚሆኑት በአብላጫ ድምጽ ሲያፀድቁትና፣

ሐ/ የክልሉ ምክር ቤት አባላት በሶስት አራተኛዉ ድምፅ ሲያፀድቁት ነዉ።

3. ይህ ንዑስ አንቀጽና የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ ሁለት ድንጋጌዎች ሊሻሻሉ የሚችሉት የቀረበዉን ማሻሻያ

ሀ/ በክልሉ ዉስጥ ከሚገኙት የወረዳ ምክር ቤቶች ሁለት ሶስተኛ የሚሆኑት በሁለት ሶስተኛ ድምጽ ሲያፀድቁትና፣

ለ/ በክልሉ ዉስጥ ከሚገኙት የብሔረሰብ ዞን ወይም የብሔረሰብ ልዩ ወረዳ ምክር ቤቶች ሁለት ሶስተኛ የሚሆኑት በሁለት ሶስተኛ ድምጽ ሲያፀድቁትና፣

ሐ/ የክልሉ ምክር ቤት አባላት በሶስት አራተኛ ድምፅ ሲያፀድቁት ነዉ።

አንቀጽ 122
ነባር ሕጎች ስለመጽናታቸዉ

በብሔራዊ ክልሉ ዉስጥ እስካሁን ድረስ ፀንተዉ የሚሰራባቸዉ ነባር ሕጎች፣ ደንቦችና መመሪያዎች ተሻሽለዉ እስከሚወጡ ከዚህ ሕገ መንግሥት ጋር እስካልተቃረኑ ድረስ ተፈፃሚነት ይኖራቸዋል።

አንቀጽ 123
የመጨረሻ ሕጋዊ ዕውቅና ስላለዉ ቅጂ

የዚህ ሕገ መንግሥት የአማርኛ ቅጂ የመጨረሻዉ ሕጋዊ ዕዉቅና ያለዉ ሰነድ ነዉ።